

PRILOGA

PRILOGA 3 (jedro gradiva)

PREDLOG
(EVA 2017-1811-0014)

ZAKON O MEDNARODNEM RAZVOJNEM SODELOVANJU IN HUMANITARNI POMOČI REPUBLIKE SLOVENIJE (ZMRSH)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Republika Slovenija je že pred več kot desetletjem prešla v krog najrazvitejših držav, ki skladno s sprejetimi zavezami znotraj Organizacije združenih narodov (v nadaljnjem besedilu: OZN) z zagotavljanjem mednarodne razvojne pomoči prevzemajo svoj del odgovornosti za zmanjševanje razlik med razvitimi in nerazvitimi državami ter skladnejši razvoj v svetu. S tem prehodom je morala prevzeti tudi mednarodno uveljavljene standarde o dodeljevanju uradne razvojne pomoči. Pri tem mora upoštevati ustrezno metodologijo in smernice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, v nadaljnjem besedilu: OECD) in njenega Odbora za razvojno pomoč (*Development Assistance Committee*, v nadaljnjem besedilu: OECD DAC). Smernice in standarde morajo upoštevati vse najrazvitejše države. Uporabljajo se predvsem za poročanje držav in drugih akterjev o uradni razvojni pomoči, drugih uradnih tokovih in zasebnih tokovih. Mednarodne standarde za poročanje o dejavnostih mednarodnega razvojnega sodelovanja določajo članice OECD DAC in se glede na dogovore periodično posodablajo.

Uradna razvojna pomoč in drugi uradni tokovi skupaj sestavljajo mednarodno razvojno sodelovanje. Pod uradno razvojno pomoč štejemo tiste tokove v države v razvoju oziroma partnerske države (v nadaljnjem besedilu: partnerska država), ki izpolnjujejo naslednja merila:

- njihov vir je javni sektor;
- njihov glavni namen je spodbujanje trajnostnega razvoja in blaginje;
- dani so nepovratno ali dosegajo prag ugodnosti oziroma koncesivnosti, kot ga določa OECD DAC.

Pod druge uradne tokove štejemo tokove v partnerske države, ki izvirajo iz javnega sektorja in ne dosegajo meril za uvrstitev v uradno razvojno pomoč, ker niso predvsem usmerjeni v razvoj ali ne dosegajo praga ugodnosti oz. koncesivnosti, kot ga za uradno razvojno pomoč določa OECD DAC.

Republika Slovenija je po merilih OECD DAC leta 2016 za uradno razvojno pomoč namenila 0,19 % svojega bruto nacionalnega dohodka (v nadaljnjem besedilu: BND). Ob pripravi veljavnega Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZMRS)¹ leta 2005 je zanjo namenila 0,1 % BND².

¹ Uradni list RS, št. 70/06.

² Leta 2016 je bilo za razvojno pomoč namenjenih 73,57 milijona EUR, leta 2004 pa pribl. 4 milijarde SIT (pribl. 16,6 milijona EUR).

Evropska unija (v nadaljnjem besedilu: EU) in njene države članice so se na Konferenci OZN o financiranju za razvoj leta 2002 v Monterreyu zavezale, da bodo do leta 2006 namenile vsaj 0,33 % svojega BND za financiranje uradne razvojne pomoči, v skladu z metodologijo in opredelitvijo uradne razvojne pomoči, ki se oblikuje znotraj OECD DAC. Po širitvi EU leta 2004 so morale tudi nove države članice v okviru sprejetih obvez prevzeti obstoječe prednostne usmeritve politike mednarodne razvojne in humanitarne pomoči EU ter skladno s sprejetimi sklepi Evropskega sveta in Sveta EU za splošne in zunanje zadeve postopoma tudi povečevati delež svojega BND, namenjenega za uradno razvojno pomoč. Skladno s predlogom Evropske komisije je bil na zasedanju Evropskega sveta in Sveta EU za splošne in zunanje zadeve maja 2005 sprejet predlog, da nove države članice EU do leta 2010 za uradno razvojno pomoč namenijo vsaj 0,17 % svojega BND.

Na zasedanju Sveta EU za zunanje zadeve v sestavi ministrov za razvojno sodelovanje leta 2015 so bili sprejeti sklepi Sveta EU o globalnem partnerstvu za izkoreninjenje revščine in trajnostni razvoj po letu 2015, s katerimi so EU in njene države članice obnovile kolektivno zavezo EU za doseg cilja 0,70 % BND za uradno razvojno pomoč do leta 2030. Države, ki so postale članice EU pred letom 2002, so sprejele individualno zavezo, da bodo v časovnem okviru agende ohranile ali dosegle cilj 0,70 % BND za uradno razvojno pomoč, medtem ko so se države, ki so postale članice EU po letu 2002, zavezale, da si bodo v istem časovnem obdobju to prizadevale povečati na 0,33 % BND.

Mednarodno razvojno sodelovanje ni ustavna kategorija, ima pa podlago v več mednarodnih aktih in aktih EU. Eden najpomembnejših dokumentov na tem področju je bil sprejet na Vrhu OZN o trajnostnem razvoju 25. septembra 2015, na katerem je mednarodna skupnost sprejela Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030³ (v nadaljnjem besedilu: Agenda 2030), ki je nadomestila Deklaracijo tisočletja iz leta 2000, ki je do tedaj določala cilje mednarodnega razvojnega sodelovanja na globalni ravni. V prihodnosti bodo na mednarodno razvojno sodelovanje pomembno vplivale tudi določbe Pariškega podnebne sporazuma, ki začne učinkovati z letom 2020⁴, ter sklepi podnebnih konferenc OZN. Razvite države so se na konferenci leta 2009 v Kopenhagenu namreč zavezale, da bodo do leta 2020 prispevale vsaj 100 milijard ameriških dolarjev (USD) letno za pomoč državam v razvoju. Na pariški podnebni konferenci so poleg tega potrdile še namero po stopnjevanju te pomoči po letu 2020.

Na ravni EU je najpomembnejši akt, ki opredeljuje mednarodno razvojno sodelovanje in tudi humanitarne pomoči, Lizbonska pogodba⁵, ki ju uvršča med sklope zunanjega delovanja EU. Sklicujoč se na določila Lizbonske pogodbe glede razvojnega sodelovanja je Evropska komisija oblikovala Agendo za spremembe⁶, ki jo je z resolucijo podprl tudi Evropski parlament. Nadalje je okvir razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v EU natančneje določen v Evropskem soglasju o razvoju⁷ in Evropskem soglasju o humanitarni pomoči⁸. Ta dva akta določata skupen politični okvir EU za Evropsko komisijo in države članice na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči.

Na podlagi veljavnega ZMRS je bila leta 2008 sprejeta Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015⁹, ki je kot strateški dokument urejala cilje in načela slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Leta 2017 je bila sprejeta nova Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije (v

³ http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/ZDH/Politike_MRS/SDG/Spremenimo_svet_-_Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.doc.

⁴ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:22016A1019(01))

⁵ Uradni list EU C 326, 26/10/2012 str. 0001–0390 (1. in 3. poglavje III. naslova Lizbonske pogodbe).

⁶ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/SL/1-2011-637-SL-F1-1.Pdf>.

⁷ Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic v okviru Sveta ter Evropskega parlamenta in Komisije o razvojni politiki Evropske unije – Evropsko soglasje o razvoju, Uradni list EU 2006/C 46/01.

⁸ Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, Evropskega parlamenta in Evropske komisije – Evropsko soglasje o humanitarni pomoči, Uradni list EU 2008/C 25/01.

⁹ Uradni list RS, št. 73/08.

nadaljnem besedilu: resolucija)¹⁰, ki smiselno upošteva navedene mednarodne in regionalne akte in nacionalne dokumente, kot sta Strateški dokument zunanje politike Republike Slovenije¹¹ in Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije¹². Upoštevani so bili tudi nacionalni dokumenti v pripravi, kot je naknadno sprejeta Strategija razvoja Slovenije 2030¹³. Pri pripravljanju resolucije je bilo ugotovljeno, da je treba zakon, ki ureja mednarodno razvojno sodelovanje, prilagoditi širšemu mednarodnemu in regionalnemu političnemu okviru, ki mu je zavezana Republika Slovenija, in spremembam (prihajajočih) nacionalnih strateških usmeritev.

Veljavni ZMRS je nastajal v obdobju, ko je Slovenija šele začela izvajati mednarodno razvojno sodelovanje, in temelji na vidikih in spoznanjih o načrtovanju in izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki so bili takrat še v povojih. Desetletne izkušnje delovanja na tem področju so pripeljale do novih spoznanj, pri čemer so izvajalci zakona sodelovali tudi pri pripravi sorodnih pravnih podlag znotraj EU in pridobili izkušnje pri načrtovanju in izvajanju pomoči, ki jo financirajo EU in njene države članice. Republika Slovenija je prav tako leta 2013 postala članica odbora OECD DAC, v katerem je pridobila izkušnje in spoznala dobre prakse na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja na svetovni ravni.

Od svoje uveljavitve leta 2006 ZMRS ni bil nikoli noveliran, vendar so izkušnje, revizije (državnih organov, revizijskih družb, OECD) in uveljavitev novih aktov na mednarodni ravni pokazale potrebo po bolj temeljiti spremembi obstoječe zakonodaje, ki bo odpravila pomanjkljivosti ter omogočala lažje in bolj učinkovito izvajanje mednarodne razvojne pomoči. Pri pripravi predloga zakona so bila tako upoštevana priporočila, ki jih je v vzajemnem pregledu (*peer review*) leta 2011¹⁴ in 2017¹⁵ dal OECD DAC, in priporočila, ki izhajajo iz neodvisne revizije učinkovitosti delovanja ustanov, ki jih je soustanovila Vlada RS.

Računsko sodišče Republike Slovenije je priporočila dalo po reviziji učinkovitosti sistema mednarodnega razvojnega sodelovanja¹⁶. V teh je opozorilo na nekatere vrzeli veljavnega pravnega okvira. Glavni akt strateškega načrtovanja je sicer resolucija, vendar je Računsko sodišče v svojem revizijskem poročilu priporočilo sprejetje ustrezne strategije izvajanja resolucije za področje mednarodnega razvojnega sodelovanja in pripravo izvedbenih načrtov za prednostna vsebinska področja in geografska območja. Obstoječa zakonodaja ta trenutek ne predvideva sprejemanja aktov, podrejenih resoluciji.

Računsko sodišče v revizijskem poročilu priporoča tudi opredelitev pojmov, uporabljenih v zakonu. Veljavni ZMRS namreč ne razlikuje med razvojnim sodelovanjem, ki pomeni vse dejavnosti, ki vplivajo na razvitost držav, in uradno razvojno pomočjo kot statistično kategorijo ter humanitarno in pokonfliktno pomočjo. Prav tako terminologija v zakonu ni poenotena s terminologijo, ki se uporablja v (mednarodni) praksi.

Revizijsko poročilo Računskega sodišča navaja, da med posameznimi vključenimi institucijami in delovnimi telesi (nacionalni koordinator, strateški svet, medresorska koordinacijska skupina), ki skrbijo za skladnost politik za razvoj in strokovne rešitve izvajanja razvojnega sodelovanja, pristojnosti in

¹⁰ Uradni list RS, št. 54/17.

¹¹ Slovenija: varna, uspešna in v svetu spoštovana;

[http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/foto/1507/STRATESKI_DOKUMENT - KONCNO - PDF.pdf](http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/foto/1507/STRATESKI_DOKUMENT_-_KONCNO_-_PDF.pdf).

¹² DeZPRS (Uradni list RS, št. 53/15).

¹³ Strategija razvoja Slovenije 2030;

http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

¹⁴ OECD DAC *Special review of Slovenia (2011)*; <https://www.oecd.org/dac/peer-reviews/50110911.pdf>.

¹⁵ OECD *Development Co-operation Peer Reviews: Slovenia 2017*; http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/development/oecd-development-co-operation-peer-reviews-slovenia-2017_9789264279308-en

¹⁶ Revizijsko poročilo: Učinkovitost sistema mednarodnega razvojnega sodelovanja; [http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf//K414588D34FC6FEC8C12578E1004868F1/\\$file/MRP_RS_SP05-09_porocilo.pdf](http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf//K414588D34FC6FEC8C12578E1004868F1/$file/MRP_RS_SP05-09_porocilo.pdf).

odgovornosti niso natančno razmejene, prav tako naloge teh institucij in delovnih teles niso natančno opredeljene.

Računsko sodišče prav tako ugotavlja, da postopek dodeljevanja sredstev pri ustanovah ni vnaprej predpisan. Vnaprej nista določena vsebina programa dela in rok za predložitev ministrstvu. Prav tako ni določeno, na kakšen način ustanove predložijo programe dela. Ministrstva nimajo izdelanih meril za presojo ustreznosti programa dela in tudi ne meril za dodeljevanje sredstev.

Veljavni zakon je zelo skop pri načrtovanju (predvsem postopkih načrtovanja) porabe proračunskih sredstev za mednarodno razvojno sodelovanje za proračunske uporabnike, ki izvajajo mednarodno razvojno sodelovanje. Letno načrtovanje razvojnih sredstev bi moralo biti vhodni element za pripravo finančnih načrtov posameznih ministrstev. Faza opredelitve in predpriprava projektov ali programov, ki vključuje zbiranje informacij, raziskave ter študije izvedljivosti, bi morali biti opravljeni že ob pripravi okvirnega programa.

Veljavna zakonodaja ne omogoča hitrega odziva Republike Slovenije v obliki izvedbe bilateralnih projektov ob humanitarnih krizah. Trenutno Republika Slovenija lahko zagotovi pomoč v obliki prispevka prek mednarodne organizacije ali v obliki projektov nevladnih organizacij na terenu. Pri tem je za izbor nevladne organizacije potreben dolgotrajen javni razpis. Takšna ureditev omejuje načine odziva v humanitarnih krizah, ko je potreben takojšen odziv, saj omogoča le odziv v obliki izvedbe projektov v fazi rekonstrukcije in rehabilitacije.

ZMRS prav tako ne omogoča produktivnega sodelovanja z zasebnim sektorjem. Veljavni zakon ga sicer omogoča, vendar le na nepridobiten način. Uredba, ki jo predvideva ZMRS in bi natančneje predpisala pogoje in načine vključevanja gospodarskih družb v mednarodno razvojno sodelovanje, nikoli ni bila izdana. Zaradi teh dejstev je po trenutni pravni podlagi nemogoče spodbuditi zasebni sektor za vključevanje v mednarodno razvojno sodelovanje na način, kot ga poznajo druge države EU. Evropska komisija je v svojem sporočilu Razvojni program po letu 2015: celosten in integriran pristop k financiranju ukrepov za izkoreninjenje revščine in trajnostni razvoj¹⁷ pozvala, da se zasebni sektor in organizirana civilna družba vključita v predlagano razpravo o celostnem pristopu k financiranju. Prav tako Akcijska agenda iz Adis Abebe kot sestavni del Agende 2030 pripoznava potrebo po znatnem pridobivanju dodatnih virov za spodbujanje trajnostnega razvoja in pomemben potencial zasebnega sektorja pri tem.

Na koncu velja omeniti še, da veljavni zakon ureja predvsem financiranje, načrtovanje in izvajanje mednarodne razvojne pomoči, vendar zapostavlja področja, ki so za celovit sistem razvojnega sodelovanja enako pomembna, denimo oceno oziroma ovrednotenje MRS in zunanje evalvacije posameznih programov/projektov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE

2.1 Cilji

Predlog zakona ima naslednje cilje:

- bolj učinkovito izvajanje pristojnosti,
- optimizacija poslovanja,
- pridobivanje zasebnih finančnih tokov,
- večja prilagodljivost pri opravljanju dela,
- večja transparentnost poslovanja in izvajanja projektov.

¹⁷ COM(2013) 531 final, 16. julij 2013.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- načelo učinkovitega opravljanja pristojnosti,
- načelo preglednosti delovanja izvajalcev mednarodnega razvojnega sodelovanja,
- načelo krepitve sodelovanja organov pri načrtovanju in izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja,
- načelo notranjega in zunanjskega nadzora poslovanja,
- načela razvojnega sodelovanja,
- načela humanitarne pomoči.

2.3 Poglavitne rešitve

Temeljne rešitve so povzete v naslednjih sklopih:

– Opredelitev in ureditev humanitarne pomoči

Med pripravo osnutka veljavnega zakona je bilo ugotovljeno, da bi bilo s strokovnega in vsebinskega vidika bolje, če se razvojna in nujna humanitarna problematika obravnava v ločenih normativnih aktih. Akt, ki bi ločeno obravnaval humanitarno pomoč, nikoli ni bil sprejet.

Humanitarna pomoč in mednarodno razvojno sodelovanje se bistveno razlikujeta po namembnosti in ciljih; ta razlika je v predlogu zakona poudarjena ob ločeni opredelitvi ciljev in načel. Ne glede na to se zaradi podobnih oblik izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v nadaljnjem besedilu uporablja pojem mednarodno razvojno sodelovanje enotno tako za humanitarno pomoč in za mednarodno razvojno sodelovanje.

– Okvirni program

Veljavni zakon neenotno opredeljuje način in obseg načrtovanja sredstev za mednarodno razvojno sodelovanje.

Predlog zakona zato uvaja okvirni program, ki ga vlada sprejme na predlog nacionalnega koordinatorskega organa. Zakon na ta način ureja uveljavljeno prakso priprave okvirnih programov, v kateri nacionalni koordinatorski organ na podlagi podatkov preostalih deležnikov pripravi in uskladi načrtovana in predvidena finančna sredstva za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja. Okvirni program omogoča prilagodljivo in pregledno načrtovanje sredstev za večletno obdobje, ki je usklajeno na nacionalni ravni.

Poleg tega se zaradi izrecne vključitve humanitarne pomoči na področje urejanja predloga zakona v okvirnem programu načrtujejo tudi sredstva za humanitarno pomoč, in sicer za primere nujne pomoči, humanitarne pomoči po krizah, skupaj s programi rekonstrukcije in rehabilitacije ter dejavnostmi za zmanjšanje ranljivosti in tveganja za krize, preventivno delovanje ter krepitev odpornosti. To pomeni, da vladi za navedeno, skupaj z vnaprej predvidenimi prispevki za nujno pomoč prek mednarodnih organizacij ob dlje časa trajajočih krizah, ne bo treba sprejemati sklepov o dodelitvi humanitarne pomoči, odziv Republike Slovenije bo tako hitrejši in bolj učinkovit.

– Vključevanje zasebnega sektorja

Veljavni zakon sicer predvideva vključitev gospodarskih družb v izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, kar je ohranil tudi osnutek novega zakona, s pomembno dopolnitvijo. S predlogom zakona se omogoča sodelovanje zasebnega sektorja, ki je lahko tudi pridobitno. To bo omogočilo večjo motiviranost zasebnega sektorja za vključevanje v projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja. Zasebni sektor ima namreč na voljo vire, ki doslej v slovenskem mednarodnem razvojnem sodelovanju še niso bili pridobljeni.

Za zasebni sektor so partnerske države privlačen rastoč trg za naložbe, proizvodnjo in trgovino. Akcijska agenda iz Adis Abebe, sprejeta na konferenci OZN o financiranju za razvoj julija 2015, vključuje načine in sredstva za izvajanje Agende 2030, ki bodo poleg finančnih vidikov (domače in mednarodno javno financiranje, skupaj z uradno razvojno pomočjo, ter domače in mednarodno zasebno poslovanje in financiranje) vključevali tudi druge politike in ukrepe, kot so: krepitev skladnosti politik za trajnostni razvoj, spodbujanje pravičnejše trgovine, rešitve, ki jih prinaša povezava med znanostjo, tehnologijo in inovacijami, finance in vključevanje zasebnega sektorja ter razvoj zmogljivosti in strokovnih znanj. Novo partnerstvo med državami in drugimi akterji, skupaj z zasebnim sektorjem in civilno družbo, bo ključnega pomena za uresničitev transformacijskih razvojnih učinkov nove agende v praksi.

Sprememba, h kateri pozivajo Akcijska agenda iz Adis Abebe, Agenda 2030 in Pariški podnebni sporazum, zahteva povečanje naložb zasebnega sektorja in izmenjavo/transfer novih zelenih tehnologij, kar spodbuja trajnostno rast in zagotavlja delovna mesta ter boljše življenjske razmere v partnerskih državah. Ob tem pridobiva pomen vključevanje zasebnega sektorja v mednarodno razvojno sodelovanje, saj podjetja prispevajo h gospodarski rasti, zagotavljajo delovna mesta in sodijo med ključne dejavnike razvoja ter boja proti revščini.

– Strateško partnerstvo

Predlog zakona uvaja pravno podlago za sklepanje večletnih strateških partnerstev med proračunskimi uporabniki, ki delujejo na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, in izbranimi partnerji. Učinkovita poraba proračunskih sredstev, namenjenih uradni razvojni pomoči, zahteva vzpostavitev pravne podlage, ki bo ustrezala razpoložljivemu obsegu sredstev za namen razvojne pomoči in bo hkrati v skladu s standardi EU in OECD. Izvajanje razvojne pomoči Slovenije mora zagotavljati, da bodo javna sredstva uporabljena učinkovito, pregledno in namensko ter na način, ki bo v čim večji meri izpolnil cilje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja, pri čemer mora spoštovati tudi načelo organizacijske racionalnosti. To pomeni, da mora temeljiti na že obstoječih institucijah, ki pa jih je treba povezati in z njimi vzpostaviti lažje sodelovanje kot do zdaj, česar obstoječa ureditev ne omogoča.

Strateška partnerstva so na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja izjemnega pomena, saj omogočajo tesno dolgoročno sodelovanje med proračunskim uporabnikom in izvajalci, ki so opredeljeni kot partnerji v 10. členu predloga zakona, ter povečujejo učinkovitost mednarodne razvojne in humanitarne pomoči. Strateška partnerstva se sklepajo pod določenimi pogoji na podlagi javnih razpisov za določeno obdobje ter prednostno vsebinsko področje in/ali geografsko območje mednarodnega razvojnega sodelovanja. Strateško partnerstvo z izvajalci oziroma oblikovanje seznama preverjenih izvajalcev (tako ureditev uporablja EU), ki bi v izbranem finančnem obdobju omogočala neposredno sklepanje dogovorov, je mogoče vpeljati zgolj s spremembami zakona. Predlog zakona se zgleduje po ureditvi, kot jo poznajo nekatere druge države članice EU, npr. Finska, Švedska in Avstrija.

Strateško partnerstvo ima lahko posebno dodano vrednost tudi za področje humanitarne pomoči, ker v Sloveniji deluje več humanitarnih organizacij. Sedanja pravna ureditev ne dopušča hitrega sproščanja finančne pomoči prek domačih organizacij za hitro ukrepanje na prizadetih območjih, zato Vlada

Republike Slovenije posega po mehanizmu enkratnih pomoči mednarodnim humanitarnim organizacijam in specializiranim agencijam OZN. Strateško partnerstvo za potrebe hitrega humanitarnega odziva bi vladi omogočilo krepitev zmogljivosti humanitarnih in drugih nevladnih organizacij tudi na tem področju, učinkovitejše delovanje ob humanitarnih krizah ter občutno zmanjšalo administrativno breme, povezano s postopkom javnega razpisa.

– Vključevanje v večstranske projekte

Predlog zakona omogoča sodelovanje z drugimi partnerji v partnerskih državah in ustvarja pravno podlago za skupno in deljeno financiranje programov ali projektov z drugimi partnerji. To omogoča uvedba javnega poziva, katerega natančneje ureja uredba, ki jo predvideva predlog zakona.

Prednost skupnega ali deljenega financiranja programov in projektov z drugimi partnerji je predvsem v večjem učinku porabljenih sredstev in preprečitvi podvajanja podobnih projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja na mednarodni in regionalni ravni. Z novo pravno podlago se bo mogoče pod določenimi pogoji (na primer izvedba javnega razpisa tujega donatorja) vključiti v obstoječe projekte, ki se že izvajajo v partnerskih državah.

– Ustanove in zavodi, ki jih je ustanovila Republika Slovenija

Predlog zakona uvaja sistem ureditve sodelovanja z ustanovami, ki jih je ustanovila Republika Slovenija za splošnokoristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, kot sta Center za evropsko prihodnost (CEP) ali ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti, katerih delovanje sloni predvsem na znanju in izkušnjah javnih uslužbencev.

Predlog zakona uvaja pravno podlago za sodelovanje ministrstev z ustanovami tako, da bo omogočena napotitev javnih uslužbencev vanje za namen izvajanja projektov razvojnega sodelovanja. Predlog zakona tako omogoča državnim organom ali drugim organom, da skladno z zakonom, ki ureja napotitev oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije, napotijo svojega uslužbenca pod enakimi pogoji tudi v te ustanove.

Z novim členom, ki se nanaša na ustanove, bo omogočena sistemska rešitev financiranja teh ustanov, poleg tega bodo odslej te jasno umeščene v slovenski okvir mednarodnega razvojnega sodelovanja. Določbe novega člena se bodo smiselno uporabljale tudi za zavode, ki jih je ustanovila ali soustanovila Republika Slovenija za splošnokoristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, kot je Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR).

– Večstranske pogodbe

Predlog zakona prinaša tudi možnost večstranskega sklepanja pogodb za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, tako pri pogodbah o financiranju, ki jih pozna že veljavni zakon, ter pri sporazumih o strateškem partnerstvu, ki jih uvaja predlog zakona.

Taka ureditev bo omogočila kombiniranje virov in znanj zasebnega sektorja in nevladnih organizacij v projektih mednarodnega razvojnega sodelovanja. S tem se prinaša možnost tristranskega sodelovanja (proračunski uporabnik–zasebni sektor–nevladne organizacije), kot jo poznata ureditvi Danske in Švedske.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Republika Slovenija se je zavezala, da si bo do leta 2030 prizadevala za uradno razvojno pomoč nameniti 0,33 % BND, ob upoštevanju javnofinančnih zmožnosti in makroekonomskih trendov. Po

obdobju izrazite rasti v obdobju od leta 2004 do leta 2009, s trendom, ki je napovedoval dosego cilja 0,17 % BND za uradno razvojno pomoč do leta 2010, je zaradi svetovne gospodarske in finančne krize sledil občuten padec obsega uradne razvojne pomoči. Od leta 2010 do 2014 je nato ta ostajala razmeroma stabilna z majhno nominalno rastjo. Leta 2015 je bila zaznana občutna rast, vendar še vedno premajhna, da bi ob koncu obdobja izvajanja Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju za obdobje do leta 2015 in zaključnega leta razvojnih ciljev tisočletja Republika Slovenija dosegla svoje mednarodne zaveze. Zaradi javnofinančne konsolidacije, ki jo zahtevata evropski Pakt za stabilnost in rast in Zakon o fiskalnem pravilu, ki predvideva srednjeročno uravnoteženje prihodkov in izdatkov proračuna države oz. strukturni presežek proračuna, je v prihodnjem srednjeročnem obdobju predvidena zmerna nominalna rast uradne razvojne pomoči. Zavezo za doseganje ciljev so države članice EU sprejele med pripravami na konferenco o financiranju za razvoj v Adis Abebi leta 2015 s sklepom Sveta EU o novem globalnem partnerstvu za izkoreninjenje revščine in trajnostni razvoj po letu 2015. Načrtovano je, da bo dogovor o načinu in dinamiki postopnega povečevanja deleža BND v letu 2018 sprejet na ravni vlade s sprejetjem akcijskega načrta, ki ga bo pripravilo Ministrstvo za zunanje zadeve v sodelovanju z Ministrstvom za finance.

Leta 2016 je Republika Slovenija namenila 73,57 milijona evrov uradne razvojne pomoči, kar je 0,19 % BND. Ta znesek poleg sredstev, načrtovanih v finančnih načrtih različnih resorjev, namenjenih dvostranskemu in večstranskemu razvojnemu sodelovanju, sestavljajo tudi administrativni stroški zaposlenih, ki se ukvarjajo z razvojnim sodelovanjem, oprostitev šolnin za študente iz držav prejemnic pomoči, del stroškov za oskrbo migrantov in beguncev, del prispevka RS v proračun EU, namenjen razvojnemu sodelovanju, del članarin v posameznih mednarodnih organizacijah, stvarni prispevki v primeru odzivov na naravne in druge nesreče, stroški za ozaveščanje o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja ipd.

O dodatnih sredstvih za izvajanje zakona in za doseganje zaveze, ki izhaja iz polnopravnega članstva Republike Slovenije v EU, oziroma sprejetega cilja 0,33 % BND za uradno razvojno pomoč do leta 2030, bosta odločala Vlada RS in Državni zbor RS ob vsakokratnem potrjevanju proračunov RS. Sredstva se bodo kot doslej načrtovala v vsakem posameznem resorju, praviloma znotraj ločenega proračunskega programa Zunanja politika in mednarodno razvojno sodelovanje. Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN SPREJET

Sredstva za izvajanje Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije so zagotovljena v okviru sredstev, ki jih Republika Slovenija oziroma posamezni resorji v okviru svojih finančnih načrtov namenjajo na podlagi veljavnega ZMRS in drugih ustreznih zakonov. V tem trenutku gre za približno 0,19 % BND, ki ga Republika Slovenija namenja za mednarodno razvojno sodelovanje, skupaj s humanitarno pomočjo.

Pravice porabe za namene razvojnega sodelovanja so v sprejetih proračunih že zagotovljene na ustreznih proračunskih postavkah posameznih resorjev. Za izvajanje zakona v tem trenutku ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v državnem proračunu, se pa za izpolnjevanje zavez, ki jih je Republika Slovenija sprejela v okviru EU, predvideva postopno poviševanje sredstev za dosego cilja 0,33 % BND do leta 2030, ob upoštevanju javnofinančnih zmožnosti in makroekonomskih trendov.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.1 Švedska

Švedska ima zelo dolgo zgodovino mednarodnega razvojnega sodelovanja, prvi projekti v Pakistanu in Etiopiji se začnejo že leta 1952, zelo zgodaj se začne tudi ozaveščanje javnosti o švedski razvojni pomoči.¹⁸ Leta 1962 je sprejet prvi zakon o mednarodni razvojni pomoči, ki ustvari podlago za ustanovitev vladne agencije, v katero so vključeni tudi predstavniki strokovne javnosti. Čez tri leta vlada ustanovi Švedsko agencijo za mednarodno razvojno sodelovanje (SIDA),¹⁹ ki je še danes glavna avtoriteta na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja Švedske. SIDA je vladna agencija, ki je organizacijsko vključena na področje zunanjih zadev, zanjo je pristojno Ministrstvo za zunanje zadeve. Na začetku je razvojno pomoč usmerjala v gradnjo šol, bolnišnic, elektrarn in tovarn, v 80. letih prejšnjega stoletja je na tak način sodelovala s 125 državami po vsem svetu, nato so leta 2007 zaradi želje švedske vlade po večji vlogi v manj državah občutno zmanjšali število partnerskih držav na 33.

Leta 2003 je švedski parlament sprejel dokument z naslovom Deljena odgovornost: švedska politika za globalni razvoj.²⁰ Glavni namen dokumenta je celostna obravnava in vpeljava skladnosti (*coherence*) v švedsko politiko glede enakopravnega in trajnostnega razvoja, vključujoč področja trgovine, kmetijstva, okolja, varnosti, migracij, ekonomske politike itd. Gre za krovni dokument, ki je skupna podlaga za delovanje vseh deležnikov na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Švedska vlada je leta 2013 sprejela t. i. Okvir za politike pomoči,²¹ ki je osrednji dokument in izhodišče z načeli in vrednotami za delovanje švedskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. V njem so tudi hierarhično opredeljeni cilji in želeni rezultati švedskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Okvir za politike pomoči je podlaga za vrsto smernic in strategij, tako vlada sprejme vladne smernice, ki na primer natančneje predpišejo način dela SIDA ali določijo prednostne organizacije in države, s katerimi naj agencija sodeluje. Nadalje vlada sprejema strategije za konkretna področja, časovna obdobja ali države.²²

Švedska je ena od šestih držav, ki že danes izpolnjuje kolektivno zavezo EU in vsako leto za mednarodno razvojno sodelovanje nameni približno 1 % BND.²³ Polovico teh sredstev upravlja SIDA, drugo polovico večinoma porabi Ministrstvo za zunanje zadeve, predvsem s prispevki multilateralnim organizacijam. Vlada vsako leto izda dokument z naslovom Letno odobritveno pismo vlade,²⁴ ki agenciji predpiše cilje, dodeli sredstva in jih sektorsko porazdeli (ločena sredstva za nacionalno sodelovanje, regionalno sodelovanje, specifične sektorske problematike in administracijo).

SIDA ima tri glavne naloge: vladi predlaga strategije in politike za mednarodno razvojno sodelovanje, udejanja strategije in izvaja mednarodno razvojno sodelovanje, se zavzema za mednarodno razvojno sodelovanje ter vodi dialog s partnerskimi državami in mednarodnimi organizacijami. Pri opravljanju svojih nalog sledi trem tematskim usmeritvam: demokracija in človekove pravice, okolje in podnebje ter enakost spolov in vloga žensk pri razvoju.

Agencija tipe pomoči v grobem deli na humanitarno in razvojno pomoč, razvojno pa na bilateralno (skupaj z vplačili v proračun partnerske države) in multilateralno. Pri izvajanju se zanaša tudi na dolgoročna partnerstva z osemnajstimi organizacijami in združenji. Agencija s partnerji sklene okvirni sporazum (*framework agreement*), ti nato prejemajo sredstva za svoje dejavnosti in opravljajo

¹⁸ Program švedska pomaga (*Sweden helps*) iz leta 1955.

¹⁹ *Swedish International Development Cooperation Agency – SIDA*.

²⁰ *Shared Responsibility: Sweden's policy for Global Development*, Prop. 2002/03:122.

²¹ *Aid policy framework*, Skr. 2013/14:131.

²² Na primer: *Results strategy for global action on socially sustainable development 2014–2017, Strategy for capacity development and collaboration 2011–2013, Strategy for special initiatives for democratisation and freedom of expression 2012–2014, Strategy for Sweden's development cooperation with the Democratic Republic of the Congo 2015–2019*.

²³ Leta 2015 je namenila 1,4 % BND, kar je pribl. 6,5 milijarde EUR.

²⁴ *The government's annual letter of appropriation*.

razvojno delo s svojimi partnerji v partnerskih državah na lastno pobudo, vendar v skladu s smernicami, ki jih izda SIDA.

Pomembna metoda izvajanja švedske razvojne pomoči je razvojno sodelovanje, ki ga usmerjajo partnerji (*Partner driven cooperation*). Ta izhaja iz spoznanja, da mnoge partnerske države lahko shajajo brez tradicionalne razvojne pomoči in se želijo razvijati prek oblikovanja novih odnosov. Sodelovanje poteka tako, da švedski subjekt in subjekt iz partnerske države²⁵ pridobita sredstva SIDA za projekt, ki je skladen s strategijo za partnersko državo. Vključitev agencije je kratkotrajna, saj je namen ustvariti dolgotrajna samozadostna partnerstva med sodelujočimi.

5.2 Danska

Danska začetke svojega mednarodnega razvojnega sodelovanja postavlja v leto 1945. Na začetku je mednarodno razvojno sodelovanje izvajala zgolj prek multilateralnih organizacij, prvi bilateralni projekti pa nastopijo leta 1962. Naslednje leto je vzpostavljena DANIDA (*Danish International Development Agency*), ki pravni okvir delovanja pridobi šele leta 1971, ko je bil sprejet Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju. Leta 1991 je bila na podlagi poročila posebne komisije, v kateri so sodelovali vladni in parlamentarni predstavniki, DANIDA vključena v sestav zunanjega ministrstva, od takrat Danida ni več kratica in se uporablja kot blagovna znamka. Danes je Danska ena od petih držav, ki redno presega 0,7 % BND, namenjenega za mednarodno razvojno sodelovanje.²⁶ Od tega 70 % nameni za bilateralno in 30% za multilateralno razvojno sodelovanje.

Splošno pravilo danskega mednarodnega razvojnega sodelovanja je decentralizacija, naloge mednarodnega razvojnega sodelovanja opravljajo posamezni sektorji znotraj ministrstva, precej odločitev o bilateralnem mednarodnem razvojnem sodelovanju pa je prepuščeno danskim veleposlaništvom v partnerskih državah. Zadnja sistemska sprememba danskega mednarodnega razvojnega sodelovanja je sledila leta 2012, ko je bil sprejet nov Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju.²⁷ Zakon med drugim izrecno ureja ozaveščanje javnosti o mednarodnem razvojnem sodelovanju in Investicijski sklad za države v razvoju.²⁸

Vlada sprejema več podrejenih aktov v zvezi z mednarodnim razvojnim sodelovanjem. Tako vsako leto parlament seznanja s Prioritetami mednarodnega razvojnega sodelovanja za naslednja štiri leta, v katerih so opredeljene prednostne usmeritve in finančni načrt.²⁹ Te usmeritve so nato vsebinska podlaga za vladni predlog vsakoletnega proračuna, v katerem je mednarodno razvojno sodelovanje posebna postavka. Državni proračun izredno natančno, po ločenih podpostavkah, namenja sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje.³⁰ Zaradi tako natančno razdelanega proračuna je v sprejemanje politike razvojne pomoči vključen tudi parlament in državni proračun tako služi kot pravna in politična podlaga za dansko razvojno sodelovanje. Sredstva se nato izvajalcem dodelijo po treh različnih postopkih; kateri bo uporabljen, je odvisno od vrednosti projekta. Če je znesek dodeljenih sredstev manjši od 5 milijonov DKK (pribl. 670.000 EUR), lahko projekt odobri vodja sektorja ali diplomatskega predstavništva. Sredstva do 35 milijonov DKK (pribl. 4,7 milijona EUR) mora odobriti poseben odbor

²⁵ Po navadi izhajata z istega področja, npr. državni organi, sindikati, zasebna podjetja, nevladne organizacije, univerze, samoupravne lokalne skupnosti, kulturne ustanove.

²⁶ Podatek za leto 2011: 0,85 % BND, kar je 15,98 milijarde DKK (pribl. 2,1 milijarde EUR).

²⁷ *Lov om internationalt udviklingsamarbejde* (Lov nr. 555 af 18/06/2012): <http://um.dk/en/danida-en/about-danida/legal/~media/UM/English-site/Documents/Danida/About-Danida/Legal/Lov%20ENGELSK.pdf>.

²⁸ Investicijski sklad za države v razvoju (*Investment Fund for Developing Countries* – nekdanji Sklad za industrializacijo držav v razvoju (*Industrialization Fund for Developing Countries*), ki ga je uvedel danski Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju iz leta 1998.

²⁹ Prioritete 2017–2020: [http://um.dk/~media/UM/English-site/Documents/Danida/Goals/Government%20priorities/Regeringens_udviklingspolitiske_prioriteter_2017_UK%20\(2\).pdf](http://um.dk/~media/UM/English-site/Documents/Danida/Goals/Government%20priorities/Regeringens_udviklingspolitiske_prioriteter_2017_UK%20(2).pdf).

³⁰ Na primer: postavka mednarodno razvojno sodelovanje ima podpostavko bilateralno razvojno sodelovanje, ta ima podpostavko Afrika, ta ima nato podpostavko za vsako prednostno državo, npr. Etiopijo, ki ima nadaljnje podpostavke za trajnostni razvoj, trajno humanitarno pomoč in drugo.

znotraj Ministrstva za zunanje zadeve. Za dodelitev sredstev nad 35 milijonov DKK je odvisno, ali ima projekt podlago v državnem proračunu: v tem primeru ga lahko odobri poseben zunanji odbor in minister, pristojen za mednarodno razvojno sodelovanje;³¹ če je treba prilagoditi proračunski okvir, ga mora potrditi še parlamentarni odbor za finance. Tak postopek se uporablja tudi za mednarodne organizacije, če jim Danska sredstva namenja prvič. V prihodnje take mednarodne organizacije lahko pridobijo ločeno proračunsko postavko.

Vlada in Ministrstvo za zunanje zadeve pripravljata kopico strateških dokumentov. Zadnji krovni strateški dokument je danski parlament sprejel leta 2012³² in se osredotoča na štiri prednostna področja: človekove pravice in demokracija, trajnostna rast, družbeni napredek ter stabilnost in varnost. Nova strategija je še v postopku sprejemanja in prvič skupaj obravnava mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. Strategija je podlaga področnim strategijam (t. i. strateški okvir, npr. Strateški okvir za naravne vire, energijo in podnebje), načrtom in politikam za posamezne države (npr. Načrt za Afganistan 2013–2014), smernicam (npr. Smernice za upravljanje pomoči) in pravilnikom (npr. Pravilnik za dansko podpora civilni družbi).

Danska močno poudarja vlogo zasebnega sektorja pri mednarodnem razvojnem sodelovanju in ima za ta namen poleg neposrednih pogodb za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja vzpostavljenih več programov. Program Partnerstva za razvoj trgov³³ je namenjen uresničevanju osmega cilja trajnostnega razvoja iz Agende 2030: spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse. Partnerstvo mora vključevati te elemente trajnostne rasti in biti večstransko (vključevati najmanj enega partnerja, ki je zasebno podjetje, in najmanj enega partnerja, ki deluje nepridobitno). V letu 2016 je Danska za ta program namenila 41 milijonov DKK (pribl. 5,5 milijona EUR).

Program Danida poslovne finance³⁴ danskim investitorjem omogoča pridobitev subvencioniranega posojila za projekte, ki ustrezajo ciljem trajnostnega razvoja in ne bi mogli ustvariti dovolj dobička za odplačilo posojila. Pri tem subvencija sestoji iz odplačila obresti in dela glavnice, ročnost preostalega dela glavnice pa je okrog deset let. Subvencijo prejmejo izključno posojila za infrastrukturne projekte, predvsem gradnjo vodovodnih, kanalizacijskih ali električnih omrežij v partnerskih državah. Ministrstvo za zunanje zadeve prav tako ponuja spodbude za iskanje novih poslovnih priložnosti v partnerskih državah za danska podjetja v programu *Danida Business Explorer*.

Nedavno je dansko Ministrstvo za zunanje zadeve ukinilo program Danida poslovna partnerstva.³⁵ Pri reviziji programa je bilo ugotovljeno, da je sicer na podlagi programa prišlo do gospodarske rasti in transfera tehnologij v partnerske države, vendar je bil vpliv na zaposlenost in trajnostni razvoj zanemarljiv. Poleg tega je revizija ugotovila možno neskladnost s pravili EU o državnih subvencijah.

5.3 Norveška

Norveška agencija za mednarodno razvojno sodelovanje (NORAD) je bila ustanovljena leta 1968 in je danes direktorat v sestavi Ministrstva za zunanje zadeve. Od leta 2004 NORAD opravlja naloge financiranja nevladnih organizacij, bilateralno razvojno sodelovanje pa je v pristojnosti Ministrstva za zunanje zadeve. Med letoma 1984 in 1989 je imela Norveška samostojno Ministrstvo za razvojno sodelovanje, nato je bil minister za mednarodno razvojno sodelovanje vključen v sestav Ministrstva za

³¹ Do leta 2015 je danska imela samostojno Ministrstvo za razvojno sodelovanje, zdaj je te naloge prevzelo Ministrstvo za zunanje zadeve.

³² Strategija za dansko razvojno sodelovanje: Pravica do boljšega življenja (Strategy for Denmark's development cooperation "The Right to a Better Life"): http://um.dk/en/-/media/UM/Danish-site/Documents/Danida/Det-vil-vi/right_to_a_better_life_pixi.pdf.

³³ *Market development partnerships*.

³⁴ *Danida Business Finance*.

³⁵ *Danida Business Partnerships*.

zunanje zadeve.³⁶ Z odstopom vlade leta 2013 so bile naloge ministra za mednarodno razvojno sodelovanje poverjene ministru za zunanje zadeve. Poleg tega so naloge mednarodnega razvojnega sodelovanja razdrobljene med ministrstvi; NORAD tako o delu nalog, ki jih opravlja (npr. Iniciativa za gozdove in podnebje), poroča Ministrstvu za podnebje in okolje.

Ministrstvo za zunanje zadeve vladi predlaga cilje mednarodnega razvojnega sodelovanja, določi države prejemnice ter znesek sredstev razvojne in humanitarne pomoči, ki jih na predlog vlade odobri parlament s sprejetjem letnega proračuna. Za leto 2017 je vlada v predlogu proračuna parlamentu predlagala, da se za mednarodno razvojno sodelovanje nameni 1 % BND.³⁷ Zaradi povečanja učinkovitosti so v letu 2016 zmanjšali število pogodb za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja s 6000 na 4400, poleg tega so število partnerskih držav zmanjšali iz 113 na 88. Vladna politika za mednarodno razvojno sodelovanje je osredotočena na naslednja prednostna področja: izobraževanje, humanitarna pomoč, zdravje, razvoj zasebnega sektorja in ustvarjanje delovnih mest ter podnebje, okolje in trajnostni viri energije. Pri oblikovanju politik na navedenih področjih vlada upošteva tudi človekove pravice, demokracijo, pravice žensk in enakost spolov ter preprečevanje korupcije.

NORAD opravlja pet glavnih nalog: svetovanje, nadzor, odnosi z javnostmi, dodeljevanje sredstev in evalvacije na področju norveškega mednarodnega razvojnega sodelovanja. NORAD prek programov in pobud dodeljuje sredstva organizacijam s področij civilne družbe, raziskovanja, izobraževanja in razvoja zasebnega sektorja, ki nato sodelujejo s svojimi partnerji v partnerskih državah. Do leta 1997 je dodeljeval tudi posojila za gospodarske investicije v partnerskih državah, vendar je bil nato za ta namen ustanovljen ločen sklad Norfund,³⁸ za katerega je prav tako pristojno Ministrstvo za zunanje zadeve.

Norfund je bil ustanovljen z zakonom³⁹ leta 1997 in je bistven element norveškega sodelovanja z zasebnim sektorjem pri izvajanju mednarodne razvojne pomoči. Naloga sklada (opredeljena z zakonom) je opravljanje komercialnih naložb v podjetja, ki zaradi visokega tveganja teh ne morejo pridobiti po tradicionalnih poteh. Norfund opravlja komercialne naložbe v obstoječa ali nova podjetja v partnerski državi. Pri tem bodisi postane eden od solastnikov v podjetju bodisi mu nameni posojilo. Sklad se ne vmešava v tekoče posle podjetja, temveč izvaja politiko aktivnega lastništva prek odborov in spremljanja projektov. Pri investiranju se sklad osredotoča na energetske, finančni in kmetijski sektor, pri tem vsako naložbo oblikuje kot javno-zasebno partnerstvo in k financiranju vedno pritegne tudi norveške partnerje ali partnerje iz držav v razvoju.

5.4 Finska

Finci razumejo mednarodno razvojno sodelovanje kot pomemben del finske zunanje in varnostne politike. Nosilec mednarodnega razvojnega sodelovanja je prav tako Ministrstvo za zunanje zadeve, ki ima za ta namen oblikovan lasten Direktorat za razvojno politiko. Mednarodno razvojno sodelovanje izvajajo tudi veleposlaništva, ki imajo za to na voljo t. i. Sklad za lokalno sodelovanje.⁴⁰ Poleg tega naloge mednarodnega razvojnega sodelovanja opravljajo tudi druga ministrstva. Vsa ministrstva pri udejanjanju mednarodnega razvojnega sodelovanja upoštevajo Program razvojne politike, ki ga je vlada nazadnje sprejela leta 2012. Ta določa strateške prednostne naloge finskega razvojnega sodelovanja, ki so spodbujanje demokratične in odgovorne družbe, zeleno gospodarstvo, podpora

³⁶ Norveška ureditev izvršne oblasti formalno podeljuje status ministra le premierju in ministru za zunanje zadeve. Vsi preostali ministri, z ministrom za mednarodno razvojno sodelovanje vred, so formalno imenovani državni svetniki.

³⁷ 33,9 milijarde NOK (pribl. 3,78 milijarde EUR).

³⁸ *Norwegian Investment Fund for Developing Countries*.

³⁹ Zakon o norveškem skladu za države v razvoju (*Act no. 26 of 9 May 1997: Act relating to the Norwegian Investment Fund for Developing Countries*): <http://www.norfund.no/getfile.php/131723/Norfund%20act.pdf>.

⁴⁰ *Local Cooperation Fund* (LCF).

trajnostnemu upravljanju naravnih virov in človekovemu razvoju. Po ocenah OECD DAC je Finska ena vodilnih držav na področju skladnosti politik.⁴¹

Sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje se dodeljujejo na podlagi projektov ali programov. Projekte ali programe v vrednosti do 200.000 EUR odobri generalni direktor Direktorata za razvojno politiko, vse projekte nad to vrednostjo pa minister, pristojen za razvojno sodelovanje.

V proračunu za leto 2016 je Finska za mednarodno razvojno sodelovanje namenila 0,38 % svojega BND, kar znaša 818 milijonov EUR.⁴² Zaradi varčevanja se je znesek občutno zmanjšal v primerjavi z letom 2015, ko je Finska namenila 0,56 % BND, oziroma 1,164 milijarde EUR, od tega 540 milijonov EUR za multilateralno razvojno sodelovanje, 624 milijonov pa za bilateralno razvojno sodelovanje. Pri bilateralnem sodelovanju se je največ sredstev namenilo za izboljšanje upravljanja v partnerskih državah in nevladnim organizacijam (10 %), kmetijstvo in gozdarstvo v partnerskih državah (8 %) ter izobraževanje (8 %). Za prihodnja leta je napovedano še več varčevanja. Poleg zmanjšanja osnove iz proračuna bo Finska v razvojno pomoč prenehala usmerjati prihodke od trgovanja z emisijskimi kuponi. Poleg tega bo 130 milijonov evrov razvojne pomoči v prihodnjih letih pretvorjene v posojila in kapitalne naložbe, ki bodo v partnerske države usmerjeni prek zasebnih podjetij.

Pri izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja Finska sodeluje z vladami, samoupravnimi lokalnimi skupnostmi, mednarodnimi organizacijami, nevladnimi organizacijami in zasebnim sektorjem. Pri tem namenja sredstva več kakor 300 domačim nevladnim organizacijam in več mednarodnim nevladnim organizacijam. Po priporočilih OECD DAC je Ministrstvo za zunanje zadeve s 16 nevladnimi organizacijami sklenilo dolgoročna partnerstva, kar tem organizacijam omogoča dosledno delovanje na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja na večletni ravni.

Podobno kot Norveška ima Finska poseben sklad za mednarodno razvojno sodelovanje, imenovan Finfund. Njegov glavni namen je prav tako financiranje tveganih investicij v partnerskih državah in je bistven element finskega sodelovanja z zasebnim sektorjem pri izvajanju mednarodne razvojne pomoči. Pomembnejša razlika je predvsem v tem, da je sklad namenjen predvsem finskim družbam.

5.5 Islandija

Islandija je svojo agencijo za mednarodno razvojno sodelovanje ICEIDA⁴³ ustanovila z zakonom leta 1981.⁴⁴ Od leta 2016 je ICEIDA le še blagovna znamka, vse naloge mednarodnega razvojnega sodelovanja opravlja Direktorat za mednarodno razvojno sodelovanje znotraj Ministrstva za zunanje zadeve. Direktorat deluje v treh državah (Malavi, Mozambik in Uganda) na področjih, na katerih ima Islandija dobro razvito strokovno znanje, to so ribištvo, izobraževanje, energetika, zdravje in sanitarna voda. V letu 2014 je Islandija za mednarodno razvojno sodelovanje namenila 0,24 % svojega BND.⁴⁵

Zadnji zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju je bil sprejet leta 2008 in noveliran leta 2015.⁴⁶ Področje ureja še parlamentarna resolucija o Strategiji za islandsko razvojno sodelovanje.⁴⁷ Zakon podeljuje pristojnost za področje mednarodnega razvojnega sodelovanja ministru za zunanje zadeve. Ustanovljen je bil tudi Odbor za razvojno sodelovanje, ki zagotavlja vpletenost parlamenta v zadeve mednarodnega razvojnega sodelovanja, predvsem pri določanju dolgoročne politike. Minister za

⁴¹ Tako je Direktorat za razvojno politiko prispeval k vladnemu načrtu za preprečevanje mednarodnih davčnih utaj, ki upošteva tudi potrebe partnerskih držav.

⁴² Od tega 493 milijonov EUR uradne razvojne pomoči.

⁴³ *Icelandic International Development Agency*.

⁴⁴ *Lög Nr. 43/1981*.

⁴⁵ Pribl. 36,5 milijona EUR.

⁴⁶ *Lög um alþjóðlega þróunarsamvinnu Íslands nr. 121/2008*: https://www.mfa.is/media/MFA_pdf/Act-on-Iceland-International-Development-Cooperation.pdf.

⁴⁷ *Áætlun um alþjóðlega þróunarsamvinnu Íslands 2013-2016*. Parlament jo je sprejel v letu 2013.

zunanje zadeve imenuje člane Sveta za mednarodno razvojno sodelovanje, ki je strokovno posvetovalno telo. Posvetuje se o znesku proračunskih sredstev, namenjenih mednarodnemu razvojnemu sodelovanju, in njihovi porazdelitvi med bilateralno in multilateralno razvojno sodelovanje, prav tako se posvetuje o izbiri partnerskih držav in prednostnih področjih.

Sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje so določena v državnem proračunu. Minister za zunanje zadeve vsaki dve leti pripravi program za štiriletno obdobje, ki natančneje določa, kako bodo proračunska sredstva porabljena skladno z kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji islandskega razvojnega sodelovanja in na kakšen način bodo ti cilji doseženi. Poleg tega program navede načrtovan odstotek BND, ki bo namenjen mednarodnemu razvojnemu sodelovanju. Ta program nato potrdi parlament z resolucijo.

5.6 Nizozemska

Nizozemska ima že 60-letno tradicijo mednarodnega razvojnega sodelovanja in je danes ena večjih donatoric razvojne pomoči, ki znaša 0,76 % njenega BND.⁴⁸ V preteklih letih je vlada znižala odstotek BND, namenjenega za razvojno sodelovanje, z 0,8 % na 0,7 %, nadaljnje varčevanje je napovedano tudi za prihodnja leta. Dokument, ki oblikuje aktualno nizozemsko razvojno politiko, je Agenda za pomoč, trgovanje in investicije iz leta 2013,⁴⁹ ki poudarja dejavnosti mednarodnega razvojnega sodelovanja na področjih, na katerih ima Nizozemska veliko strokovnega znanja. To so varnost in pravna država, gospodarjenje z vodo, prehranska varnost ter spolno in reproduktivno zdravje in pravice. Zelo pomemben element nizozemske razvojne politike so tudi t. i. mednarodne javne dobrine, tj. javne dobrine mednarodnega pomena, kot so voda, energija, surovine ipd. Politične prednostne naloge se uresničujejo prek političnega lobiranja na mednarodni ravni, prispevkov mednarodnim organizacijam ter lastnih pobud in programov. S 15 državami Nizozemska sodeluje še posebno poglobljeno, gre predvsem za afriške države v razvoju. Ministrstvo za zunanje zadeve za vsako od teh držav pripravi večletno strategijo in lastno razvojno politiko.

Kot v drugih državah je za mednarodno razvojno sodelovanje pristojno Ministrstvo za zunanje zadeve. Zadeve mednarodnega razvojnega sodelovanja vodi minister za razvojno sodelovanje, ki je minister brez listnice pod okriljem Ministrstva za zunanje zadeve. Izvajanje in financiranje mednarodnega razvojnega sodelovanja je razdrobljeno, tako je na primer eden pomembnejših izvajalcev Nizozemska agencija za podjetništvo, ki je urad znotraj Ministrstva za gospodarske zadeve. Glavni namen agencije je finančna podpora, pomoč pri iskanju poslovnih partnerjev in posredovanje znanja nizozemskim podjetjem na nizozemskih tleh, vendar ima vzpostavljeno tudi vrsto pomembnih projektov nizozemskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Razvojna sredstva se namenjajo prek mnogo kanalov. Eden najpomembnejših je sistem sofinanciranja MSF II, ki poleg dodelitve sredstev razvojnim organizacijam omogoča povezovanje z več kakor 4000 partnerskimi organizacijami v državah v razvoju. Nadaljnja sredstva so razdeljena med različnimi programi in skladi, pri čemer izmed vseh pregledanih držav Nizozemska daje največji poudarek vlogi zasebnega sektorja. Za ta namen je bil ustanovljen tudi *Dutch Good Growth Fund*, podobno kot na Finskem je tudi ta namenjen zlasti nizozemskim malim in srednje velikim podjetjem za tvegane naložbe v partnerskih državah. Sklad pomaga podjetjem predvsem s poroštvi in posojili. Poleg tega je bil leta 2002 vzpostavljen Sklad za razvoj infrastrukture,⁵⁰ ki je namenjen predvsem financiranju naložb v energetske, kmetijske, vodno, prometno in okoljsko infrastrukturo. Obstaja tudi specializiran sklad za obnovljive vire, namenjen za projekte v Podsaharski Afriki.⁵¹

⁴⁸ Pribl. 5,3 milijarde EUR.

⁴⁹ *Wat de wereld verdient: Een nieuwe agenda voor hulp, handel en investeringen:*

<https://www.government.nl/binaries/government/documents/reports/2013/04/30/a-world-to-gain/a-world-to-gain-en-1.pdf>.

⁵⁰ *Infrastructure Development Fund (IDF).*

⁵¹ *Access to Energy Fund (AEF).*

Zasebni sektor v partnerskih državah Nizozemska podpira prek Centra za promocijo uvoza iz partnerskih držav⁵², ki ga financira Ministrstvo za zunanje zadeve. Glavni namen centra je pomoč zasebnim podjetjem v partnerskih državah pri pristopu do trga EU, pri čemer pomoč v največji meri sestoji iz posredovanja informacij (npr. o predpisih EU), dobrih praks (npr. usposabljanja) in tehnične pomoči (npr. večanje dodane vrednosti produkta).

5.7 Švica

Švica začetke svojega mednarodnega razvojnega sodelovanja postavlja že v leto 1944, ko je bila ustanovljena zveza humanitarnih organizacij *Swiss Donation*, ki jo je podpirala konfederacija. V petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja se je Švica bolj ali manj osredotočila na tehnično razvojno sodelovanje. Leta 1976 začne veljati prvi Zakon o razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči,⁵³ ki dotedanja švicarska prizadevanja na področjih humanitarne pomoči in tehničnega sodelovanja združi pod enoten Direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.⁵⁴ Leta 1996 se direktorat preimenuje v Agencijo za razvoj in sodelovanje, ki deluje še danes.⁵⁵ Agencija deluje pod okriljem Zveznega ministrstva za zunanje zadeve, vendar je bistveno vezana tudi na druge državne organe, predvsem Oddelek za gospodarsko sodelovanje in razvoj,⁵⁶ ki je del Sekretariata za ekonomske zadeve (SECO) Zveznega ministrstva za gospodarske zadeve, izobraževanje in raziskave.

Leta 2006 je bil sprejet še Zakon o sodelovanju z vzhodnoevropskimi državami,⁵⁷ tako da agencija in oddelek opravljata naloge s področja humanitarne pomoči, mednarodnega razvojnega sodelovanja in sodelovanja z vzhodnoevropskimi državami. Strategijo razvojnega sodelovanja pripravi Zvezno ministrstvo za zunanje zadeve. Zadnjo strategijo za štiriletno obdobje (2013–2016) je parlament potrdil leta 2012. Strategija je neposredno povezana s švicarskimi cilji zunanje politike in strategijo gospodarske zunanje politike. V njej je opredeljenih pet strateških ciljev za štiriletno obdobje:

- preprečevanje ali premagovanje konfliktov in katastrof;
- zagotavljanje univerzalnega dostopa do storitev in sredstev;
- spodbujanje trajnostne gospodarske rasti;
- podpora tranziciji v demokratične in tržne sisteme;
- sooblikovanje globalizacije, ki je naklonjena razvoju, varuje okolje in je družbeno sprejemljiva.

Cilji se uresničujejo prek financiranja projektov v prednostnih državah (predvsem afriških). Projekti se izvajajo prek številnih partnerjev, od javno-zasebnih partnerstev do inštitutov in nevladnih organizacij. Financiranje poteka na dva načina, z mandatnim načinom agencija partnerski organizaciji poveri izvedbo projekta mednarodnega razvojnega sodelovanja; drugi način je prispevek partnerski organizaciji za dejavnosti, ki jih ta že opravlja in so skladne s smernicami agencije. Agencija z nekaterimi nevladnimi organizacijami, ki imajo dolgoletno tradicijo delovanja na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in so vpete v švicarsko družbo (na primer Zdravniki brez meja), vstopa v dolgoletna institucionalna partnerstva. Ker imajo te organizacije vedno lastno finančno podlago, jih agencija financira le s prispevki in dovoljuje, da delujejo v skladu z lastnimi smernicami.

⁵² *Centre for the Promotion of Imports from Developing Countries (CBI)*.

⁵³ *Bundesgesetz über die internationale Entwicklungszusammenarbeit und humanitäre Hilfe, vom 19. März 1976.*

⁵⁴ *Direktion für Entwicklungszusammenarbeit und humanitäre Hilfe (DEH)*.

⁵⁵ *Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC)*.

⁵⁶ *Leistungsbereich Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung*.

⁵⁷ *Bundesgesetz über die Zusammenarbeit mit den Staaten Osteuropas vom 24. März 2006.*

V letu 2015 je Švica za razvojno sodelovanje namenila 0,52 % BND in s tem izpolnila svoj cilj, da do leta 2015 nameni vsaj 0,5 % BND za razvojno sodelovanje.⁵⁸

5.8 Slovaška

Slovaška je svojo Agencijo za mednarodno razvojno sodelovanje⁵⁹ pod okriljem Ministrstva za zunanje in evropske zadeve ustanovila leta 2007. Najnovejši Zakon o razvojnem sodelovanju⁶⁰ je bil sprejet leta 2015 ter določa pravni in institucionalni okvir za razvojno pomoč. Zakon zahteva, da mora biti razvojna pomoč v skladu z mednarodnimi načeli (zlasti pravili OECD DAC), razvojno politiko EU ter slovaško zunanjo politiko in gospodarskimi prednostnimi usmeritvami. Določa tudi dolgoročne cilje slovaškega razvojnega sodelovanja, instrumente načrtovanja, splošne pogoje uradne razvojne pomoči in podlago za ustanovitev slovaške agencije za mednarodno razvojno sodelovanje.

Agencija je pristojna za upravljanje bilateralnih in trilateralnih projektov mednarodne razvojne pomoči. Upravljanje sestoji iz nadzora, evalvacij, sklepanja pogodb in izvajanja projektov. Agencija upravlja naslednje programe:

- Program razvojnih intervencij poteka v prednostnih državah: Afganistanu, Južnem Sudanu, Keniji in Moldaviji. Prednostni sektorji so določeni za vsako državo glede na potrebe države in slovaške primerjalne prednosti. Tako v Južnem Sudanu deluje na področju kmetijstva in zdravstva, v Moldaviji pa pri dobrem upravljanju in gospodarjenju z vodo in sanitarnimi razmerami.
- Program izmenjave tranzicijskih izkušenj poteka v projektnih državah (Albanija, BiH, Kosovo, Belorusija, Gruzija in Ukrajina). Cilj programa je podpora demokratizaciji in reformam z izmenjavo slovaških tranzicijskih izkušenj glede na specifične potrebe držav, predvsem pri graditvi institucij, vzpostavitvi pravne države, demokratizaciji, vzpostavljanju tržnega okolja ter vključevanju v EU in NATO.
- Program za humanitarno pomoč. Agencija tu poudarja prilagodljivost in odzivnost, zato prednostne države ali področja niso določeni.
- Program poslovnih partnerstev poteka predvsem v prednostnih državah iz prve alineje in programskih državah iz druge alineje. Prednostna področja so: energetika, infrastruktura, okolje, voda in sanitarna ureditev, kmetijstvo, zdravstvo in izobraževanje. Agencija zasebni sektor na ta področja vključuje s shemo malih donacij in subvencioniranimi posojili.
- Program za ozaveščanje javnosti in izobraževanje o razvojnem sodelovanju, ki je usmerjen predvsem v slovaško javnost in javnost partnerskih držav.
- Program za napotitve razvojnih delavcev in civilnih strokovnjakov omogoča napotitve prostovoljcev in strokovnjakov v prednostne države iz prve alineje in programske države iz druge alineje. Agencija to počne predvsem s finančno podporo osebam, ki se odpravljajo na krizna območja.

Poleg agencije in Ministrstva za zunanje in evropske zadeve so v slovaško bilateralno razvojno sodelovanje vključeni še Ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, raziskave in šport, Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za finance. Pri tem so vezani

⁵⁸ Pribl. 3,2 milijarde EUR.

⁵⁹ *Slovak Agency for International Development Cooperation (SAIDC)*.

⁶⁰ Zákon o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, č. 392/2015

na Srednjeročno strategijo za razvojno sodelovanje Slovaške republike, trenutno je v veljavi tretja, ki je sprejeta za obdobje 2014–2018.⁶¹ V celoti (skupaj z multilateralnim razvojnim sodelovanjem) so Slovaki za razvojno sodelovanje v letu 2015 namenili 0,1 % svojega BND.⁶²

5.9 Nova Zelandija

Pred letom 2002 je naloge novozelandskega mednarodnega razvojnega sodelovanja opravljalo Ministrstvo za zunanje zadeve in trgovino, vendar je vladna revizija sistema leta 2001 ugotovila pomanjkanje strategije, ciljev in ustreznih kadrov. Z reformo leta 2002 je bila ustanovljena NZAID kot oddelek znotraj Ministrstva za zunanje zadeve in trgovino, ki je večinoma odpravila ugotovljene pomanjkljivosti. Leta 2009 je naloge razvojne pomoči znova prevzelo Ministrstvo za zunanje zadeve in trgovino.

Krovni strateški dokument novozelandske razvojne pomoči je vladna Izjava o politiki razvojnega sodelovanja iz leta 2011,⁶³ ki je podlaga za Strategijo novozelandskega programa pomoči 2015–2019⁶⁴ in Investicijske prioritete novozelandskega programa pomoči 2015–2019.⁶⁵ Večino razvojne pomoči Nova Zelandija nameni partnerskim državam v pacifiški regiji.

Ministrstvo je oblikovalo kopico skladov in partnerstev, v katerih lahko organizacije predlagajo lastne projekte, ki morajo biti v skladu z novozelandskimi razvojnimi prednostnimi usmeritvami. Splošen sklad je *New Zealand Partnerships for International Development Fund (Partnerships Fund)* in je namenjen javnim, zasebnim in nevladnim organizacijam za financiranje projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja. Bolj specializiran je Sklad za trajnostni razvoj, ki je namenjen financiranju večletnih projektov trajnostnega razvoja.⁶⁶ Pomembno je partnerstvo, ki je namenjeno hitremu odzivu na humanitarne krize⁶⁷ in pri katerem ministrstvo vsaka tri leta akreditira nevladne organizacije, ki imajo tako lahko hitro na voljo sredstva za odziv na humanitarne krize. Večina preostalih sredstev se nameni prek javnih razpisov za konkretne projekte, predvsem naročila storitev ministrstva, ki so skladne s strateškimi dokumenti.

DAC OECD je ob zadnji reviziji leta 2015 pozitivno ocenil programe, ki se naslanjajo na novozelandske primerjalne prednosti, konkretno programe, ki se nanašajo na prenašanje znanja o upravljanju v primeru naravnih nesreč in njihovem preprečevanju. Nova Zelandija je namreč izredno izpostavljena potresom in ima na tem področju izjemno veliko znanja, ki ga prek takih programov posreduje partnerskim državam. Nova Zelandija je v letu 2015 za mednarodno razvojno sodelovanje namenila 0,27 % svojega BND.⁶⁸

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Zaradi potrebe po večji usklajenosti in učinkovitosti razvojne pomoči Republike Slovenije ter upoštevanja skladnosti politik za razvoj, ki izhajajo iz mednarodnih zavez, je predviden rahlo povečan obseg dela proračunskih uporabnikov, ki v svojih finančnih načrtih v skladu s predlogom zakona

⁶¹ *Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce sr na roky 2014 – 2018.*

⁶² Pribl. 79 milijonov EUR.

⁶³ *International Development Policy Statement: Supporting sustainable development;* https://www.mfat.govt.nz/assets/_securedfiles/Aid-Prog-docs/2012-Aid-Policy.pdf.

⁶⁴ *New Zealand Aid Programme Strategic Plan 2015–19:* https://www.mfat.govt.nz/assets/_securedfiles/Aid-Prog-docs/New-Zealand-Aid-Programme-Strategic-Plan-2015-19.pdf.

⁶⁵ *New Zealand Aid Programme Investment Priorities 2015–19:* https://www.mfat.govt.nz/assets/_securedfiles/Aid-Prog-docs/NZ-Aid-Investment-Priorities-2016-19.pdf.

⁶⁶ *Sustainable Development Fund*, projekti še potekajo, vendar je zdaj vključen v splošni sklad.

⁶⁷ *New Zealand Disaster Response Partnership (NZDRP).*

⁶⁸ Pribl. 403 milijone EUR.

zagotavljajo financiranje mednarodnega razvojnega sodelovanja in se vključujejo v projekte dvostranske tehnične in druge oblike pomoči.

Poročanje proračunskih uporabnikov o realizaciji sredstev po posameznih dejavnostih ter predložitev podatkov o načrtovanih sredstvih v sprejetih finančnih načrtih in predvidenih sredstvih za prihodnja leta že poteka na podlagi veljavnega zakona. S pričakovanim povečevanjem obsega mednarodnega razvojnega sodelovanja bodo same dejavnosti ter tudi njihovo načrtovanje in poročanje zahtevali povečan obseg dela.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog zakona ne bo imel tovrstnih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Z aktivnostmi mednarodnega razvojnega sodelovanja na področju okolja in boja proti podnebnim spremembam bo izvajanje zakona pripomoglo k pozitivnim učinkom na globalno okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Predlog zakona omogoča okrepljeno vključevanje gospodarskih subjektov v projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja. Posledično se predvideva zmerno povečanje gospodarske dejavnosti in konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, predvsem na izvozni strani.

Sodelovanje zasebnega sektorja v razvojnih projektih v partnerskih državah bo omogočilo tudi vzpostavitev novih poslovnih vezi zunaj mednarodnega razvojnega sodelovanja.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona ne bo imel tovrstnih posledic.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona bo dopolnjeval strateške dokumente za dolgoročni razvoj Slovenije, kot je Strategija razvoja Slovenije 2030, ki je nastala na podlagi globalne in univerzalne Agende za trajnostni razvoj do leta 2030.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog zakona ne bo imel tovrstnih posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Za izvajanje sprejetega predpisa je pristojno Ministrstvo za zunanje zadeve kot nacionalni koordinator ter vsi posredni ali neposredni uporabniki državnega ali občinskega proračuna in drugi javni subjekti, ki imajo v svojem finančnem načrtu načrtovana sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Druge tovrstnih okoliščin ni.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Zakon je javno objavljen na spletni strani Ministrstva za zunanje zadeve pod rubriko "Zakoni in podzakonski akti v pripravi"⁶⁹ in na spletni strani E-demokracija⁷⁰.

Predlog zakona je bil odprt za mnenja, predloge in pripombe splošne in strokovne javnosti od 21. decembra 2016 do 22. februarja 2017. Ministrstvo za zunanje zadeve je 21. marca 2017 na svoji spletni strani objavilo odgovor na bistvene predloge, mnenja in vprašanja, ki so bila dana na predlog zakona.⁷¹ Ministrstvo je prejete predloge zainteresirane javnosti smiselno vključilo v zakon oziroma v odgovoru opredelilo razloge proti njihovi vključitvi.

⁶⁹ http://www.mzz.gov.si/si/o_ministrstvu/zakonodaja_in_dokumenti/zakoni_in_podzakonski_akti_v_pripravi/

⁷⁰ <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=8017>

⁷¹ http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/foto/OBJAVE/Odgovori_ZMRSH.pdf

Predstavniki ministrstva so se z namenom zblizevanja stališč glede zakona večkrat na različnih ravneh sestali s predstavniki nevladnih organizacij Sloga, društva Forum za enakopraven razvoj (FER) in CNVOS-a ter s strokovnjakinjo za humanitarno pomoč (nazadnje 11. januarja 2018).

Strokovni svet za mednarodno razvojno sodelovanje je bil s pripravo zakona sproti seznanjen in pozvan k posredovanju pripomb v okviru javne razprave (seje Strokovnega sveta 5. februar 2016, 11. januar 2017, 13. april 2017 in 14. september 2017).

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi gradiva niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali:

- Karl Erjavec, minister za zunanje zadeve,
- Andrej Logar, državni sekretar v Ministrstvu za zunanje zadeve,
- Sabina Stadler Repnik, generalna direktorica Direktorata za multilateralo, razvojno sodelovanje in mednarodno pravo, Ministrstvo za zunanje zadeve,
- Aljaž Arih, namestnik generalne direktorice Direktorata za multilateralo, razvojno sodelovanje in mednarodno pravo, Ministrstvo za zunanje zadeve,
- dr. Melita Gabrič, vodja Sektorja za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, Ministrstvo za zunanje zadeve.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: mednarodno razvojno sodelovanje) in mednarodno humanitarno pomoč Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: humanitarna pomoč).

2. člen (cilja in načela zakona)

- (1) Cilj mednarodnega razvojnega sodelovanja je prispevati k odpravi revščine in zmanjšanju neenakosti ter pospeševanje trajnostnega razvoja v partnerskih državah.
- (2) Cilj humanitarne pomoči je reševanje človeških življenj, preprečevanje in lajšanje trpljenja, ohranjanje človekovega dostojanstva, zmanjšanje ranljivosti in tveganja za krize, preventivno delovanje ter krepitev odpornosti proti krizam in zmogljivosti za zagotavljanje odziva nanje.
- (3) Cilja iz prejšnjih odstavkov se uresničujeta ob upoštevanju mednarodno priznanih načel razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči.

3. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- a) »mednarodno razvojno sodelovanje« je delovanje izvajalcev ali izvajalk (v nadaljnjem besedilu: izvajalec) na vseh področjih, ki prispevajo k odpravi revščine, zmanjševanju neenakosti in pospeševanju trajnostnega razvoja v partnerskih državah, ter vključuje uradno razvojno pomoč, skupaj z ozaveščanjem javnosti, druge uradne tokove in zasebne tokove, ki jih ti spodbudijo;
- b) »humanitarna pomoč« so odzivni ukrepi in dejavnosti na podlagi ugotovljenih potreb ob naravnih in drugih nesrečah ali oboroženem spopadu ali v drugih nujnih primerih v partnerski državi, kadar je to potrebno, če so oblasti in lokalni akterji nezmožni ali niso pripravljeni ukrepati. V nadaljnjem besedilu tega zakona se izraz mednarodno razvojno sodelovanje uporablja enotno za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč;
- c) »dvostransko razvojno sodelovanje« je mednarodno razvojno sodelovanje države donatorice ali več držav donatoric s partnersko državo in druge vrste pomoči, kot jih določa Odbor za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Izvaja se med državami, v partnerski državi in državi donatorici ali prek mednarodnih organizacij in institucij, mednarodnih finančnih institucij in mednarodnih skladov ali drugih institucij, pri čemer se določita namen in ciljna država ali regija;
- d) »večstransko razvojno sodelovanje« je mednarodno razvojno sodelovanje, ki poteka prek Evropske unije, drugih mednarodnih organizacij in institucij, mednarodnih finančnih institucij in mednarodnih skladov, zlasti s prispevki, članarinami in vplačili kapitala;
- e) »partnerska država« je država ali ozemlje, uvrščena ali uvrščeno na seznam držav prejemnic uradne razvojne pomoči Odbora za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, kamor Republika Slovenija usmerja svojo uradno razvojno pomoč in druge uradne tokove;

- f) »financer ali financerka (v nadaljnjem besedilu: financer)« je proračunski uporabnik ali proračunska uporabnica (v nadaljnjem besedilu: proračunski uporabnik), ki z izvajalcem sklene pogodbo o financiranju iz 14. člena tega zakona;
- g) »proračunski uporabnik« je posredni ali neposredni uporabnik državnega ali občinskega proračuna, ki ima v svojem finančnem načrtu načrtovana sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje;
- h) »program« je zaokrožena celota projektov s skupnim posebnim ciljem, ki se izvedejo v določenem časovnem obdobju;
- i) »projekt« je sklop dejavnosti za doseganje jasno opredeljenih ciljev, na podlagi katerih je mogoče presojati, ali projekt izpolnjuje vnaprej določena merila in pogoje. Projekt ima vnaprej določeno trajanje, omejeno z dnevom začetka in konca.

4. člen

(resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju)

- (1) Krovni strateški dokument mednarodnega razvojnega sodelovanja je resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju (v nadaljnjem besedilu: resolucija).
- (2) Resolucija temelji na ciljih, ki jih določa ta zakon, in je v skladu z usmeritvami mednarodne skupnosti, h katerim se je glede mednarodnega razvojnega sodelovanja zavezala Republika Slovenija. Vključuje prednostna področja ter usmeritve za načrtovanje in izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja.
- (3) Resolucijo sprejme Državni zbor na predlog vlade.

5. člen

(drugi strateški dokumenti mednarodnega razvojnega sodelovanja)

Na podlagi resolucije lahko vlada sprejme tudi druge strateške dokumente o mednarodnem razvojnem sodelovanju.

6. člen

(okvirni program)

- (1) Okvirni program mednarodnega razvojnega sodelovanja določa načrtovana in predvidena sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje in njihovo okvirno večletno razdelitev.
- (2) Proračunski uporabniki, ki v svojih finančnih načrtih načrtujejo sredstva za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, morajo za pripravo okvirnega programa nacionalnemu koordinatorju najpozneje do vsakokratne objave proračuna Republike Slovenije v Uradnem listu Republike Slovenije predložiti podatke o načrtovanih sredstvih v sprejetih finančnih načrtih in o predvidenih sredstvih za prihodnja leta.
- (3) Okvirni program sprejme vlada na predlog nacionalnega koordinatorja za mednarodno razvojno sodelovanje (v nadaljnjem besedilu: nacionalni koordinator).

7. člen

(nacionalni koordinator)

Nacionalni koordinator je ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve. Nacionalni koordinator načrtuje, usklajuje in izvaja mednarodno razvojno sodelovanje, pri čemer opravlja naslednje naloge:

- oblikuje politike mednarodnega razvojnega sodelovanja;

- zagotavlja upoštevanje ciljev in načel mednarodnega razvojnega sodelovanja pri politikah, ki jih načrtuje in izvaja Republika Slovenija in lahko vplivajo na partnerske države;
- pripravlja strateške dokumente o mednarodnem razvojnem sodelovanju;
- pripravlja in usklajuje okvirne programe mednarodnega razvojnega sodelovanja;
- ozavešča javnost o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja;
- pripravlja poročila;
- načrtuje in usklajuje evalvacije mednarodnega razvojnega sodelovanja;
- omogoča vključevanje deležnikov ali deležnic (v nadaljnjem besedilu: deležnik) v oblikovanje politik mednarodnega razvojnega sodelovanja;
- zagotavlja povezovanje, sodelovanje in posvetovanje z vsemi deležniki na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, tudi v okviru strokovnega sveta za mednarodno razvojno sodelovanje;
- skrbi za transparentnost načrtovanja in izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja;
- vodi stalno koordinacijsko skupino za mednarodno razvojno sodelovanje;
- druge naloge, ki jih določa ta zakon.

8. člen

(izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja)

Republika Slovenija izvaja dvostransko in večstransko razvojno sodelovanje v skladu s prednostnimi področji in usmeritvami iz resolucije. Oblike in načine izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja določi vlada z uredbo.

9. člen

(izvajalci)

- (1) Mednarodno razvojno sodelovanje lahko izvajajo:
 - državni organi ali samoupravne lokalne skupnosti;
 - pravne osebe javnega ali zasebnega prava ali samostojni podjetniki ali samostojne podjetnice (v nadaljnjem besedilu: samostojni podjetnik);
 - mednarodne organizacije ali drugi subjekti, navedeni v točkah c in d 3. člena tega zakona.
- (2) Izvajalcem iz druge in tretje alineje prvega odstavka tega člena se sredstva za izvajanje dodelijo v skladu z 11. členom tega zakona.
- (3) Pravice in obveznosti javnih uslužbencev ali javnih uslužbenk (v nadaljnjem besedilu: uslužbenec), ki sodelujejo pri izvajanju projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja, se uredijo v uredbi iz 8. člena tega zakona, če zakon ne določa drugače.

10. člen

(strateško partnerstvo)

- (1) Strateško partnerstvo je partnerstvo, ki se sklene s sporazumom za uresničevanje posameznih dolgoročnih ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja med proračunskim uporabnikom in strateškim partnerjem ali strateško partnerico (v nadaljnjem besedilu: partner) izbranim z javnim razpisom, ki je pravna oseba zasebnega prava ali samostojni podjetnik s strokovnimi znanji in zmogljivostmi za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja. Javni razpis se izvede v skladu z drugim odstavkom 11. člena tega zakona. Proračunski uporabnik lahko sklene tudi večstranski sporazum o strateškem partnerstvu z več partnerji.
- (2) Obvezne sestavine sporazuma o strateškem partnerstvu so:
 - ime in naslov proračunskega uporabnika in partnerja;

- določba o področju ali namenu, za katerega se sklepa strateško partnerstvo;
 - določba o načinu nadzora nad izvajanjem strateškega partnerstva;
 - protikorupcijska določba v skladu z zakonom, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije;
 - določba, da je sporazum o strateškem partnerstvu sklenjen za določen čas največ petih let;
 - drugo, kar izhaja iz notranjih aktov in usmeritev proračunskih uporabnikov glede obvezne vsebine pogodb.
- (3) Sporazum o strateškem partnerstvu partnerja zavezuje, da:
- poroča o razmerah, zaradi katerih bi se lahko upočasnilo ali onemogočilo izvajanje strateškega partnerstva za področje ali namen, za katerega je bil sklenjen sporazum o strateškem partnerstvu;
 - predloži periodična poročila o izvajanju strateškega partnerstva;
 - vodi evidenco in shranjuje dokazila o sodelovanju za celotno obdobje trajanja strateškega partnerstva;
 - omogoči, da proračunski uporabnik kadar koli preveri knjigovodske evidence, dokazila in druge dokumente o izvajanju strateškega partnerstva, ter zagotovi potrebne informacije v zvezi s partnerstvom;
 - prispeva k ugledu mednarodnega razvojnega sodelovanja;
 - spoštuje cilje in zaveze mednarodnega razvojnega sodelovanja na državni in mednarodni ravni.
- (4) Sporazum o strateškem partnerstvu mora vsebovati tudi določbo o odstopu od sporazuma o strateškem partnerstvu in prekinitvi financiranja po veljavnih pogodbah o financiranju, sklenjenih med proračunskim uporabnikom in partnerjem, ter o obveznosti partnerja za vračilo dodeljenih sredstev po veljavnih pogodbah o financiranju, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ali predčasno odplačilo posojila, če:
- je partner nepravilno ali neresnično obveščal o okoliščinah in dejstvih, pomembnih za izvajanje strateškega partnerstva ali dodelitev sredstev, ali o okoliščinah in dejstvih o uporabi sredstev po kateri koli pogodbi o financiranju, ki je bila sklenjena med proračunskim uporabnikom in partnerjem v času trajanja strateškega partnerstva;
 - partner huje krši sporazum o strateškem partnerstvu ali je huje kršil katero koli pogodbo o financiranju, sklenjeno med proračunskim uporabnikom in partnerjem v času trajanja strateškega partnerstva;
 - se strateško partnerstvo ne more izvesti za področje ali namen, za katerega je bilo sklenjeno;
 - se partner ne odziva na pozive proračunskega uporabnika za spoštovanje zavez iz tretjega odstavka tega ali drugega odstavka 14. člena tega zakona.
- (5) Ob sklenitvi neposrednega dogovora iz 11. člena tega zakona o financiranju posameznega programa ali projekta strateškega partnerja se upoštevajo pogoji in merila iz šestega odstavka 11. člena tega zakona.
- (6) Proračunski uporabnik lahko sklepa sporazume o strateških partnerstvih z mednarodnimi organizacijami in institucijami, pri čemer se smiselno uporabljajo določbe tega člena.

11. člen

(dodeljevanje sredstev za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja)

- (1) Dodeljevanje sredstev za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja poteka po naslednjih postopkih:
- z javnimi razpisi in javnimi pozivi;

- s sklepanjem neposrednih dogovorov iz tretjega odstavka tega člena;
 - s prispevki prek mednarodnih organizacij, skladov in drugih organizacij, ki so upravičene izvajati mednarodno razvojno sodelovanje v skladu s pogoji Odbora za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, pri čemer se za ta sredstva določita namen in ciljna država;
 - z neposrednimi prispevki partnerskim državam v obliki proračunske podpore;
 - z drugimi postopki, predvidenimi z zakoni, ki veljajo v Republiki Sloveniji in urejajo dodeljevanje subvencij, posojil, štipendij ipd.
- (2) Pri izvedbi javnega razpisa po tem zakonu se uporabljajo določbe predpisov, ki urejajo javni razpis. Javni poziv uredi vlada v uredbi iz 8. člena tega zakona.
- (3) Neposredni dogovori se lahko sklepajo kot pogodbe o financiranju:
- ustanov in zavodov iz 12. člena tega zakona za področje mednarodnega razvojnega sodelovanja;
 - s partnerji iz 10. člena tega zakona.
- (4) Sredstva za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja po tem zakonu se dodeljujejo v skladu z merili in pogoji za financiranje ali sofinanciranje programov ali projektov, ki jih določi vlada z uredbo iz 8. člena tega zakona.

12. člen

(ustanove in zavodi na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja)

- (1) Ministrstvo, ki ima v svojem finančnem načrtu predvidena sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), lahko z ustanovo, katere ustanoviteljica ali soustanoviteljica je Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: ustanova), na podlagi sprejetega programa dela na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja (v nadaljnjem besedilu: program dela), sklene neposredni dogovor o financiranju ali sofinanciranju delovanja in programa dela ustanove, če je ustanova ustanovljena za splošno koristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja.
- (2) Na podlagi vsebinskih izhodišč, ki jih pripravi ministrstvo, ustanova pripravi predlog programa dela. Če vsebinska izhodišča pripravlja več ministrstev, jih morajo uskladiti. Ustanova mora program dela uskladiti z ministrstvom na področju, ki ga financira ali sofinancira ministrstvo. Preden ustanova program dela sprejme, ga mora ministrstvo uskladiti z nacionalnim koordinatorjem.
- (3) Ustanovi se sredstva zagotavljajo v skladu z veljavnimi predpisi in pogoji, določenimi v pogodbi o financiranju ali sofinanciranju.
- (4) Državni ali drug organ lahko v ustanovo napoti svojega uslužbenca, pri čemer se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja napotitev oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije.
- (5) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo za zavode, ki jih je ustanovila ali soustanovila Republika Slovenija za splošno koristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja.

13. člen **(pogodba o financiranju)**

- (1) Financer za dodelitev sredstev z izvajalcem sklene pogodbo o financiranju. Financer lahko sklene tudi večstransko pogodbo o financiranju z več izvajalci. Obvezne sestavine pogodbe so:
- ime in naslov financerja in izvajalca;
 - namen, za katerega so sredstva dodeljena;
 - višina dodeljenih sredstev;
 - okvirni časovni načrt porabe sredstev;
 - način nadzora nad namensko porabo sredstev;
 - protikorupcijska določba v skladu z zakonom, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije;
 - določba, da lahko financer zmanjša obseg financiranja, če se v proračunu zmanjšajo sredstva za namen, za katerega so bila dodeljena;
 - določba, da je program ali projekt končan, ko se izteče obdobje trajanja programa ali projekta;
 - drugo, kar izhaja iz notranjih aktov in usmeritev financerjev glede obvezne vsebine pogodb.
- (2) Pogodba o financiranju izvajalca zavezuje, da:
- dodeljena sredstva porabi izključno za namen, opredeljen v pogodbi, sicer mora dodeljena sredstva vrniti v proračun skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi;
 - porablja sredstva v skladu z načeloma gospodarnosti in učinkovitosti;
 - poroča o razmerah, v katerih bi se lahko upočasnilo ali onemogočilo izvajanje projekta, za katerega so bila sredstva dodeljena;
 - predloži poročila o izvajanju projekta;
 - vodi potrebno evidenco in shranjuje dokazila, ki omogočajo revizijsko preverjanje porabe sredstev;
 - omogoči, da financer kadar koli preveri knjigovodske evidence, dokazila in druge dokumente o izvajanju projekta in opravi preverjanje na kraju njegovega izvajanja, ter zagotovi potrebne informacije v zvezi s projektom;
 - prispeva k ugledu slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja;
 - spoštuje cilje in zaveze mednarodnega razvojnega sodelovanja na državni in mednarodni ravni.
- (3) Pogodba o financiranju mora vsebovati tudi določbo o odstopu od pogodbe o financiranju in prekinitvi financiranja ter obveznosti izvajalca za vračilo dodeljenih sredstev skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi ali za predčasno odplačilo posojila v naslednjih primerih:
- če je izvajalec nepravilno ali neresnično obveščal o okoliščinah in dejstvih, pomembnih za dodelitev sredstev, ali o okoliščinah in dejstvih o uporabi sredstev;
 - če izvajalec huje krši pogodbo o financiranju;
 - če je proračunski uporabnik odstopil od sporazuma o strateškem partnerstvu, na podlagi katerega je bila sklenjena pogodba o financiranju;
 - če se projekt ne more izvesti. Če postane neizvedljiv potem, ko se je njegovo izvajanje že začelo in za njegovo neizvedljivost ni kriv izvajalec, je treba vrniti samo sredstva, ki še niso bila porabljena, ali jih dodeliti za druge projekte, če s tem soglašata financer;
 - če organi Evropske unije zahtevajo vrnitev sredstev, ker financiranje projekta ni v skladu s predpisi Evropske unije.
- (4) Sredstev, pridobljenih s pogodbo o financiranju, izvajalec ne sme odstopiti, jih prenesti, zastaviti ali kako drugače z njimi razpolagati v nasprotju s pogodbo.

14. člen
(predplačila)

- (1) Pri javnih razpisih iz prve in pri neposrednih dogovorih iz druge alineje prvega odstavka 11. člena tega zakona lahko financer predvidi predplačila do višine 80 % predvidenih pogodbenih obveznosti dvostranskega razvojnega sodelovanja za posamezno proračunsko leto.
- (2) Pri predplačilih se mora financer v pogodbi o financiranju z izvajalcem dogovoriti, da se izvajalec zavezuje, da bo prejeta sredstva, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, vrnil, če se naknadno ugotovi, da je bilo izplačilo izvršeno neupravičeno.

15. člen
(poročanje)

- (1) Proračunski uporabniki in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava, ki iz svojih finančnih načrtov v skladu s tem zakonom zagotavljajo financiranje mednarodnega razvojnega sodelovanja, morajo nacionalnemu koordinatorju predložiti podatke o realizaciji sredstev po posameznih dejavnostih v dogovorjenih rokih, vendar najmanj enkrat na leto.
- (2) Nacionalni koordinator letno poroča vladi o programih in projektih ter porabi sredstev za mednarodno razvojno sodelovanje za preteklo leto, skupaj z oceno uspešnosti uresničevanja ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja. Vlada s poročilom seznaní Državni zbor.

16. člen
(evalvacije)

Nacionalni koordinator z namenom izboljšanja politik, programov in projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja načrtuje in usklajuje evalvacije mednarodnega razvojnega sodelovanja v skladu z aktom, ki ureja evalvacijsko politiko mednarodnega razvojnega sodelovanja in ga sprejme vlada, ter aktom, ki ureja evalvacijske smernice mednarodnega razvojnega sodelovanja in ga sprejme minister, pristojen za zunanje zadeve.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen
(veljavnost javnih pooblastil)

Javna pooblastila za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki so bila podeljena pred uveljavitvijo tega zakona, prenehajo z uveljavitvijo tega zakona.

18. člen
(roki za sprejetje uredbe)

Vlada izda uredbo iz 8. člena tega zakona v šestih mesecih od njegove uveljavitve.

19. člen
(prenehanje veljavnosti in nadaljnja veljavnost)

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 70/06). Do uveljavitve uredbe iz prejšnjega člena se še naprej smiselno uporabljajo določbe navedenega zakona.

- (2) Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 54/17) ostane v veljavi do sprejetja resolucije iz 4. člena tega zakona.

20. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ZAKONA

K 1. členu (vsebina zakona):

Napovedni člen kratko in jasno opredeli področja, ki jih ureja ta zakon, tj. celotno področje mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije. Veljavni zakon v prvem členu navaja vsebino zakona, nova formulacija napoveduje bolj celostno ureditev področja.

Mednarodno razvojno sodelovanje je delovanje na vseh področjih, ki prispevajo k odpravi revščine in trajnostnemu razvoju v partnerskih državah, ter vključuje uradno razvojno pomoč, skupaj z ozaveščanjem javnosti, ter druge uradne tokove in zasebne tokove, ki so jih k financiranju mednarodnega razvojnega sodelovanja ali humanitarne pomoči pritegnili uradno delovanje ali uradni tokovi.

Zakon na novo uvaja pojem mednarodne humanitarne pomoči. Ta obsega nujno pomoč, dejavnosti pri rekonstrukciji in rehabilitaciji ter preventivno delovanje, zmanjšanje tveganja nesreč in krepitev odpornosti proti krizam. Namenjena je partnerskim državam ter je skladna z opredelitvijo OECD DAC. Humanitarna pomoč in mednarodno razvojno sodelovanje se bistveno razlikujeta po namembnosti in ciljih; ta razlika je poudarjena ob ločeni opredelitvi ciljev in načel v drugem členu. Ne glede na to se zaradi podobnih oblik izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v nadaljnjem besedilu uporablja pojem mednarodno razvojno sodelovanje enotno tako za humanitarno pomoč in za mednarodno razvojno sodelovanje, kot je opredeljeno v tretjem členu.

Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč sta v skladu z Deklaracijo o zunanji politiki Republike Slovenije in strateškim dokumentom o zunanji politiki Republike Slovenije pomemben del slovenske zunanje politike, saj sta odsev solidarnosti in interesa Republike Slovenije. Globalni razvojni izzivi in krize namreč ogrožajo mir, varnost, stabilnost in trajnostni razvoj v svetu, s tem pa vplivajo na položaj in delovanje Republike Slovenije v mednarodnem okolju.

K 2. členu (cilja in načela zakona):

Člen opredeljuje cilj mednarodnega razvojnega sodelovanja in posebej cilj mednarodne humanitarne pomoči. Pri uresničevanju ciljev je treba upoštevati mednarodno priznana načela razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči.

Veljavni zakon pri naštevanju ciljev povzema Razvojne cilje tisočletja iz Deklaracije tisočletja, ki je bila sprejeta na izrednem zasedanju svetovnih voditeljev v okviru OZN leta 2000. Razvojne cilje tisočletja so leta 2015 nadomestili cilji trajnostnega razvoja, ki jih opredeljuje Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, ki kot krovni dokument nadomešča Deklaracijo tisočletja. Novi cilji trajnostnega razvoja postavljajo nove temelje mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki jim mora slediti tudi Republika Slovenija na podlagi mednarodnih zavez. Nov razvojni okvir – 17 ciljev trajnostnega razvoja s 169 podcilji – je občutno obsežnejši kot Razvojni cilji tisočletja, kar zahteva tudi primerno spremembo ureditve na nacionalni ravni.

Veljavni zakon opredeljuje cilje mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije programsko. Cilji niso opredeljeni jasno, niso časovno opredeljeni, niso merljivi in usklajeni z drugimi dokumenti dolgoročnega načrtovanja. Predlog zakona vpeljuje abstraktno formulacijo, ki je usklajena z Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in Evropskim soglasjem o razvoju, ki so ga junija 2017 podpisali predsedniki Evropske komisije, Evropskega parlamenta in Sveta EU ter Visoka predstavnica EU za zunanje zadeve in varnostno politiko.

Predlog zakona vpeljuje tudi ločen cilj mednarodne humanitarne pomoči. Cilja, opredeljena v drugem odstavku 2. člena predloga zakona, sta skladna s cilji in načeli mednarodne humanitarne pomoči, kot jih opredeljuje tristransko Evropsko soglasje o humanitarni pomoči, ki so ga leta 2007 podpisali predsedniki Evropske komisije, Evropskega parlamenta in Sveta EU.

K 3. členu (pomen izrazov):

Veljavni zakon ne definira izrazov, uporabljenih v zakonu, zato 3. člen predloga zakona vpeljuje opredelitve izrazov za potrebe razlage in izvajanja zakona. Opredelitve izrazov segajo vse od bolj splošnih izrazov, kot je mednarodno razvojno sodelovanje (uradna razvojna pomoč in ozaveščanje javnosti, skupaj z globalnim učenjem, ter drugi uradni tokovi in zasebni tokovi, ki so jih ti spodbudili), do bolj konkretnih, na primer proračunskega uporabnika (posredni ali neposredni uporabnik državnega ali občinskega proračuna).

Opredelitve izrazov so skladne z opredelitvami, ki so jih določile mednarodne organizacije, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, predvsem OECD DAC in EU. Opredelitve so v skladu s priporočili Računskega sodišča Republike Slovenije, ki v svojem Revizijskem poročilu o učinkovitosti sistema mednarodnega razvojnega sodelovanja priporoča določitev jasnih definicij izrazov, uporabljenih v zakonu.

K 4. členu (resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju):

Četrty člen postavlja okvir za sprejetje resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju kot krovnega strateškega dokumenta. Resolucija mora biti skladna z usmeritvami mednarodnih organizacij, kot sta OZN in OECD, ter mednarodnimi zavezami, ki jih je sprejela Republika Slovenija. Resolucijo sprejme državni zbor na predlog vlade po predhodnem posvetovanju z deležniki s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja.

K 5. členu (drugi strateški dokumenti mednarodnega razvojnega sodelovanja)

Peti člen predstavlja novost, ki je bila vpeljana skladno s priporočili Računskega sodišča. Ker gre pri resoluciji za dolgoročen strateški dokument, predlog zakona opredeljuje možnost, da Vlada Republike Slovenije na podlagi resolucije sprejema druge strateške dokumente za njeno izvajanje. To bo omogočilo večjo prožnost, prilagodljivost in jasnost pri načrtovanju in usmeritvi politik za kratkoročno in srednjeročno obdobje na ločenih področjih mednarodnega razvojnega sodelovanja.

K 6. členu (okvirni program):

V 6. členu predlog zakona ureja okvirni program porabe sredstev mednarodnega razvojnega sodelovanja za večletno obdobje. Člen je bil dodan skladno s priporočili OECD DAC, ki je opozoril, da je večletni okvirni program primerno orodje za zagotavljanje usklajenosti in skladnosti mednarodnega razvojnega sodelovanja ne le glede finančnega načrtovanja, temveč tudi pri njegovem vsebinskem programiranju.

Cilj okvirnih programov je zagotoviti predvidljivost uradne razvojne pomoči Republike Slovenije. Prvi odstavek izrecno določa, da okvirni program načrtuje in predvideva sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje, saj se sredstva na podlagi državnega proračuna lahko načrtujejo le za dve leti, za preostali čas se predvidijo. Okvirni programi se načrtujejo na podlagi usmeritev iz resolucije, ki poleg prednostnih geografskih območij in vsebinskih področij predpisuje tudi raven osredotočenosti sredstev po teh prioritetah. Pri tem se posebna pozornost namenja tudi osredotočenosti na manjše število vsebinsko zaokroženih, praviloma večletnih programov in projektov, s čimer se spodbuja večja

usklajenost s potrebami partnerskih držav ter dodatna osredotočenost na rezultate in učinke razvojnega sodelovanja.

V drugem odstavku šestega člena predlog zakona predvideva, da proračunski uporabniki, ki v svojih finančnih načrtih zagotavljajo sredstva za financiranje mednarodnega razvojnega sodelovanja, nacionalnemu koordinatorju za pripravo okvirnega programa predložijo podatke o svojih načrtovanih sredstvih do vsakokratne objave proračuna Republike Slovenije v Uradnem listu, kar omogoča usklajeno načrtovanje mednarodnega razvojnega sodelovanja na ravni države ter predvidljivost mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije. Na podlagi podatkov o finančnih sredstvih, ki so zagotovljena v sprejetih proračunih Republike Slovenije za prihodnje leto (n+1) in leto kasneje (n+2), okvirni program predstavlja kredibilno informacijo o prihodnjih aktivnostih. Ta informacija je pomembna tako za slovensko javnost, izvajalce, mednarodno skupnost, druge donatorice in predvsem partnerske države. Podatki o predvidenih sredstvih za naslednja leta (n+3 in n+4), ki še niso zagotovljena v sprejetih proračunih, pa zainteresirani javnosti nudijo okvirne srednjeročne usmeritve in trende v mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije.

K 7. členu (nacionalni koordinator):

V skladu z veljavno ureditvijo predlog zakona ohranja ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, kot koordinatorja za mednarodno razvojno sodelovanje.

Nacionalni koordinator načrtuje (politike mednarodnega razvojnega sodelovanja, finančna sredstva in evalvacije) in izvaja mednarodno razvojno sodelovanje. Poleg tega skrbi za upoštevanje ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja pri načrtovanju in izvajanju drugih politik Republike Slovenije, ki lahko vplivajo na partnerske države, pripravlja strateške dokumente in poročila o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja, omogoča vključevanje drugih deležnikov v oblikovanje politik mednarodnega razvojnega sodelovanja, skrbi za povezovanje, sodelovanje in posvetovanje z vsemi deležniki na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja (tudi v okviru strokovnega sveta za mednarodno razvojno sodelovanje), ozavešča javnost, vodi stalno koordinacijsko skupino za mednarodno razvojno sodelovanje ter opravlja druge naloge, ki jih določa predlog zakona.

Zakon je ohranil ureditev, kot jo imajo Nizozemska, Danska, Švedska in Norveška, kjer je ministrstvo za zunanje zadeve odgovorno tako za oblikovanje kot za izvajanje politik mednarodnega razvojnega sodelovanja.

K 8. členu (izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja):

Zakon ohranja obstoječo ureditev, da Republika Slovenija izvaja mednarodno razvojno sodelovanje v skladu s prednostnimi področji in usmeritvami iz resolucije.

Na novo je vpeljan pojem dvostranskega (bilateralnega) razvojnega sodelovanja, ki zajema tokove ene ali več držav donatoric v partnerske države s seznama OECD DAC. Vključuje tudi namenske prispevke, ki se namenijo prek mednarodnih organizacij. Osnova za sodelovanje Republike Slovenije s partnerskimi državami so dogovorjeni dvostranski programi in projekti, ki izhajajo iz potreb partnerskih držav in so skladni z vsebinskimi in/ali geografskimi prioritetami mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije. Skladno s standardi za poročanje uradne razvojne pomoči OECD DAC se v dvostransko razvojno sodelovanje štejejo tudi nekatere kategorije stroškov, ki nastanejo v donatorici (npr. stroški s oskrbo beguncev, stroški za ozaveščanje, oprostitev šolnin ali administrativni stroški).

Na novo je vpeljan tudi pojem večstranskega (multilateralnega) razvojnega sodelovanja, ki ga sestavljajo prispevki mednarodnim organizacijam za njihovo redno delovanje, članarine, vplačila kapitala v mednarodne finančne institucije in sklade ter vplačila v proračun EU in v Evropski razvojni sklad (EDF), ki izhajajo iz članstva Republike Slovenije v teh organizacijah in jih plačuje na podlagi zavez do EU in mednarodnih organizacij. Med večstransko razvojno pomoč pa štejejo tudi prostovoljni prispevki mednarodnim organizacijam za njihovo redno delovanje, o katerih odloča vlada. Oba nova pojma sta vpeljana skladno z opredelitvami mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki jih določa OECD DAC.

Predlog zakona na novo predvideva, da vlada z uredbo podrobneje predpiše oblike in načine izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. Veljavni zakon namreč izredno podrobno predpisuje oblike mednarodnega razvojnega sodelovanja v lastnem členu, kar je v praksi izredno omejujoče glede na spremenljive okoliščine v partnerskih državah ter nove trende in inovativne pristope pri izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Predlagatelj zato ocenjuje, da je oblike mednarodnega razvojnega sodelovanja primerneje urediti v podzakonskem aktu, ki se lahko hitreje prilagaja spremembam na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja.

K 9. členu (izvajalci):

Deveti člen v bistvenem ohranja nabor izvajalcev mednarodnega razvojnega sodelovanja; to so lahko državni organi in samoupravne lokalne skupnosti, javni zavodi, javne agencije in javni skladi, pravne osebe javnega in zasebnega prava ali samostojni podjetniki, mednarodne organizacije in drugi subjekti. Ključni izvajalci mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije so državni organi (dvostranska tehnična pomoč, delovanje Uprave RS za zaščito in reševanje), ustanove, ki jih je ustanovila Republika Slovenija (Center za evropsko prihodnosti in ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti), zavodi, ki jih je ustanovila ali soustanovila Republika Slovenija (Center za mednarodno sodelovanje in razvoj – CMSR), nevladne organizacije, katerih projekti so izbrani na javnih razpisih, ipd.

Ena od ključnih novosti, ki jih prinaša predlog zakona, je vključevanje pravnih oseb zasebnega prava na pridobitni ravni. Veljavna zakonodaja namreč omogoča vključevanje zasebnega sektorja le na nepridobitni ravni, kar Republiki Sloveniji onemogoča sklepanje inovativnih partnerstev s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja, kot jih poznajo države srednje in severne Evrope (Danska, Švedska, Norveška, Nizozemska, Nemčija in Slovaška). Za uresničevanje Agende 2030, ki je globalni in univerzalni načrt za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja, so nujno potrebni vsi razpoložljivi viri. Obstajajo viri zasebnega sektorja (skupaj s finančnimi in kadrovskimi viri), ki še niso uporabljeni.

Drugi odstavek napotuje na 11. člen predloga zakona (dodeljevanje sredstev za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja) pri financiranju pravnih oseb zasebnega in javnega prava, samostojnih podjetnikov, mednarodnih organizacij in institucij, mednarodnih finančnih institucij, mednarodnih skladov ter drugih institucij.

Nekatere oblike izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki jih izvajajo državni organi (dvostranska tehnična pomoč), zahtevajo sodelovanje javnih uslužbencev, tretji odstavek zato za določitev njihovih pravic in obveznosti, ki izhajajo iz takega sodelovanja, napotuje na uredbo.

K 10. členu (strateško partnerstvo):

Gre za eno najpomembnejših novosti, ki jo prinaša predlog zakona. Koncept je povzet po ureditvah dolgoročnega sodelovanja, kot jo poznajo druge uspešne države na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, na primer Finska, Avstrija, Nemčija in Nizozemska ter tudi Evropska komisija.

Strateška partnerstva so na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja izjemnega pomena, saj omogočajo tesno dolgoročno sodelovanje med pogodbenimi strankami, opredeljenimi v prvem odstavku, ter povečujejo učinkovitost mednarodne razvojne in humanitarne pomoči. Sklepajo se pod določenimi pogoji na podlagi javnih razpisov za določeno obdobje ter za prednostno vsebinsko področje in/ali geografsko območje mednarodnega razvojnega sodelovanja. Javni razpis se izvede skladno z določilom drugega odstavka 11. člena tega zakona, ki zahteva, da se pri izvedbi javnega razpisa uporablja določbe predpisov, ki urejajo javni razpis.

Ureditev je zastavljena tako, da proračunski uporabnik, ki namenja sredstva za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, sklene sporazum o strateškem partnerstvu s partnerjem, izbranim na javnem razpisu, za določeno prioriteto področje ali območje delovanja za največ pet let. Med trajanjem strateškega partnerstva lahko proračunski uporabnik glede na svoje finančne zmožnosti in potrebe prednostnega področja ali prednostnega območja s partnerjem sklepa neposredne dogovore (kot pogodbe o financiranju opredeljene v 13. členu predloga zakona), znotraj katerih partner nastopa kot izvajalec. Izkušnje so namreč pokazale, da se na javnih razpisih ponavljajo tako projektna področja in tudi izbire izvajalcev zanje. Z novo zakonsko podlago bo tako omogočena večja učinkovitost slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja, tako z vidika porabe časa za izbiranje izvajalcev ter bolj poglobljenega, učinkovitega in dolgotrajnega sodelovanja z izbranimi partnerji.

Po vzoru mnogih evropskih držav, kot so Nizozemska, Avstrija, Nemčija, Danska in Švedska, predlog zakona uvaja tudi možnost večstranskih partnerstev. Ker gre pri strateškem partnerstvu za dolgotrajno razmerje na širokem področju, je izjemno zaželeno, da so vanj vključeni vsi relevantni akterji, predvsem nevladne organizacije in akterji iz zasebnega sektorja.

V drugem, tretjem in četrtem odstavku predlog zakona opredeljuje bistvene sestavine in nekatere druge pomembnejše elemente sporazuma o strateškem partnerstvu (npr. sklenitev za največ pet let, zaveza partnerja, da spoštuje mednarodne zaveze Republike Slovenije). Sestavine pogodbe so opredeljene po zgledu pogodb o financiranju iz 13. člena predloga zakona, ki se bodo sklepale na podlagi sporazuma o strateškem partnerstvu.

Enajsti člen zakona predvideva sklepanje neposrednih dogovorov (kot pogodbe o financiranju opredeljene v 13. členu predloga zakona), na podlagi sporazuma o strateškem partnerstvu, zato peti odstavek desetega člena predpisuje upoštevanje določenih pogojev in meril, ki jih mora izpolnjevati posamezen program ali projekt, za katerega se sklepa neposreden dogovor. Peti odstavek napotuje na pogoje in merila, ki so omenjeni v četrtem odstavku 11. člena za financiranje programov in projektov nosilcev javnih pooblastil. Ti pogoji in merila so natančneje opredeljeni v uredbi.

Šesti odstavek določa, da lahko proračunski uporabnik sklepa sporazume o strateških partnerstvih tudi z mednarodnimi organizacijami in institucijami, pri čemer se zaradi njihovega posebnega statusa določbe tega člena uporabljajo smiselno.

K 11. členu (dodeljevanje sredstev za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja):

Tudi ta člen je novost glede na veljavni zakon. 11. člen jasno opredeljuje način dodeljevanja sredstev. Prvi odstavek tako ureja dodeljevanje sredstev za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja izvajalcem, ki poteka z javnimi razpisi in javnimi pozivi ter s prispevki prek mednarodnih organizacij, skladov, ki jih za posebne namene ustanovijo EU, uveljavljene mednarodne organizacije ali skupina donatorjev in drugih organizacij, ki so upravičene izvajati mednarodno razvojno sodelovanje v skladu s pogoji OECD DAC (pri čemer se za ta sredstva določita namen in ciljna država), ter z drugimi postopki, ki jih predvidevajo zakoni, ki veljajo v Republiki Sloveniji in urejajo dodeljevanje subvencij, posojil, štipendij ipd. Uvaja se tudi možnost neposrednih prispevkov v proračun partnerske države.

Drugi odstavek predpisuje, da se pri izvedbi javnih razpisov uporablja predpise, ki že urejajo javni razpis, kot sta Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP in 96/15 – ZIPRS1617) in Pravilnik o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 50/07, 61/08, 99/09 – ZIPRS1011, 3/13 in 81/16). Ker prvi odstavek uvaja tudi možnost dodeljevanja sredstev mednarodnega razvojnega sodelovanja prek javnega poziva, drugi odstavek predpisuje potrebo po natančnejši ureditvi tega instituta. Ker gre pri javnem pozivu za način izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja, določba napotuje na uredbo.

Tretji odstavek spreminja ureditev obstoječega ZMRS, ki dopušča možnost določitve izvajalca brez javnega razpisa (prva alineja tretjega odstavka 10. člena obstoječega ZMRS). Predlog zakona smiselno omejuje to možnost ter jo opredeljuje bolj konkretno in transparentno, sredstva se v določenih primerih in pod določenimi pogoji lahko dodeljujejo tudi z neposrednimi dogovori (kot pogodbe o financiranju opredeljene v 13. členu predloga zakona), in sicer za financiranje ali sofinanciranje delovanja in programa dela ustanov in zavodov, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je Republika Slovenija, če je ustanova ali zavod ustanovljen za splošnokoristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja ali humanitarne pomoči. Neposredni dogovori se lahko sklepajo tudi s strateškimi partnerji, izbranimi na podlagi javnega razpisa, v času trajanja strateškega partnerstva in v skladu z določbami javnega razpisa.

Četrty odstavek na koncu določa, da morajo biti vsa sredstva za izvajanje dvostranskega razvojnega sodelovanja po tem zakonu dodeljena v skladu z merili in pogoji za financiranje ali sofinanciranje programov ali projektov, ki jih določi vlada z uredbo iz 8. člena tega zakona. Predlog zakona, z razliko od veljavne ureditve, kot izvajalce mednarodnega razvojnega sodelovanja določa tudi subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, zato bodo med merili in pogoji uredbe iz 8. člena tega zakona določeni tudi pogoji dodeljevanja sredstev v skladu s pravili EU o državnih pomočeh (v smislu 107. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije).

K 12. členu (ustanove in zavodi na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja):

Gre za eno bistvenih novosti, ki jih prinaša predlog zakona. Namen določbe o financiranju ustanov in zavodov je načelno urediti to področje v sistemskem zakonu, saj se je tovrstno financiranje doslej urejalo v zakonih o izvrševanju proračunov.⁷²

V prvem odstavku je navedeno, da lahko ministrstvo (zlasti nacionalni koordinator, ministrstvo, pristojno za obrambo, ministrstvo, pristojno za finance, in ministrstvo, pristojno za zdravje, glede na ustanove iz tega člena) financira ustanove, katerih ustanoviteljica ali soustanoviteljica je Republika Slovenija. Pogoji za sklenitev neposrednega dogovora o financiranju ali sofinanciranju programa ali projekta (kot pogodbe o financiranju opredeljene v 13. členu predloga zakona) pa je tudi, da ima ustanova sprejet program dela ter da je ustanovljena za splošnokoristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči.

V drugem odstavku je opisan postopek za dodelitev sredstev tem ustanovam. Na podlagi vsebinskih izhodišč, ki jih pripravi ministrstvo (če vsebinska izhodišča pripravlja več ministrstev, jih morajo uskladiti), ustanova pripravi predlog programa dela. Po njegovi uskladitvi z ministrstvom ga ustanova sprejme, kar je podlaga za sklenitev pogodbe o financiranju ali sofinanciranju posameznega programa ali projekta. Program dela mora pristojno ministrstvo v delu, ki ga financira ali sofinancira, predhodno uskladiti z nacionalnim koordinatorjem, z namenom zagotovitve skladnosti predlaganega programa z resolucijo in strategijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči.

⁷² Npr. v 38. členu Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2016 in 2017, Ur. l. RS, št. 96/15.

Tretji odstavek določa, da se sredstva ustanovi zagotavljajo skladno s pogoji, določenimi v pogodbi o financiranju ali sofinanciranju.

S četrtem odstavkom se omogoča državnim organom ali drugim organom, da skladno z zakonom, ki ureja napotitev oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije, napotijo svojega uslužbenca v ustanovo, za te napotitve se uporabljajo določbe navedenega zakona. S tem bodo lahko subjekti, ki lahko prek napotitev uresničujejo zunanje politični interes Republike Slovenije, odslej pod enakimi pogoji napoteni tudi v ustanove iz prvega odstavka 12. člena predloga zakona. Delo napotjenih javnih uslužbencev v teh ustanovah bo dodaten prispevek k njihovem delovanju na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, poleg financiranja ali sofinanciranja, ki ga urejajo prejšnji odstavki.

Peti odstavek omogoča, da se določbe 12. člena smiselno uporabljajo tudi za zavode, ki jih je ustanovila ali soustanovila Republika Slovenija za splošnokoristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Tako kot za ustanove iz 12. člena predloga zakona tudi za zavode veljajo enaka pravila o programu dela za področje mednarodnega razvojnega sodelovanja in o napotitvah javnih uslužbencev.

K 13. členu (pogodba o financiranju):

Trinajsti člen ureja pogodbe o financiranju, ki so temeljni način izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. Predlog zakona se v bistvenem ne razlikuje od obstoječe ureditve same pogodbe o financiranju. Pomembna novost, ki jo uvaja, je, da omogoča sklepanje večstranskih pogodb o financiranju. Rešitev je oblikovana predvsem po zgledu Danske, kjer je eden temeljnih načinov mednarodnega razvojnega sodelovanja izvajanje projektov prek skupnih nastopov nevladnih organizacij in akterjev iz zasebnega sektorja.

Druga pomembna novost je, da je s predlogom zakona mogoča sklenitev pogodbe o financiranju z izvajalcem, ki je pravna oseba zasebnega prava in lahko deluje tudi pridobitno. Dodeljena sredstva mora partner sicer porabiti izključno za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, vendar je projekt, v katerem jih uporabi, lahko tudi pridobiten. S tem se omogoča večja motivacija zasebnega sektorja pri vključevanju v mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije.

Prvi odstavek določa obveznost sklenitve pogodbe o financiranju za dodelitev sredstev in našteva njene obvezne sestavine (podatki o financerju in prejemniku, namen, višino sredstev, okvirni terminski načrt porabe, način nadzora, protikorupcijsko klavzulo, možnost odpovedi financiranja zaradi spremembe v proračunu). Pogodba vsebuje tudi druge določbe, kar sledi iz notranjih aktov in usmeritev proračunskih uporabnikov glede obvezne vsebine pogodb. Poleg obveznih sestavin bodo financierji v pogodbe lahko po potrebi vključili druge določbe glede na okoliščine posameznega primera. Obvezne sestavine so novost predloga zakona, veljavna ureditev jih ne pozna.

Z drugim odstavkom so določene obveznosti izvajalca po pogodbi o financiranju, ki smiselno vključujejo obveznosti iz drugega odstavka 13. člena veljavnega zakona. Formulacija upošteva tudi izkušnje iz dosedanjega izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. Izvajalec mora sredstva porabiti izključno namensko, sicer jih je dolžan vrniti v proračun skupaj z zakonsko določenimi zamudnimi obrestmi. Porabljati jih mora skladno z načeli ekonomičnosti in učinkovitosti, poročati o razmerah, če bi se lahko upočasnilo ali onemogočilo izvajanje projekta, predložiti poročila o projektu, voditi evidenco in shranjevati dokazila, financierju omogočiti, da kadar koli preverja izvajanje, ter mu zagotoviti potrebne informacije v zvezi s projektom ter predložiti zunanje revizijsko poročilo, skupaj s preverjeno namensko porabo, ki se nanaša na finančna sredstva po pogodbi o financiranju. Novost pri zahtevah je predložitev zunanjega revizijskega poročila, skupaj z namensko porabo dodeljenih

sredstev, kar bo omogočilo večjo transparentnost mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije in zmanjševalo možnost zlorab dodeljenih sredstev.

Podobno kot dosedanji tretji odstavek 13. člena trenutno veljavnega zakona tretji odstavek 13. člena predlaganega zakona določa pogoje za prekinitev financiranja in obveznost izvajalca za vračilo dodeljenih sredstev, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ali predčasno odplačilo posojila. V prvi alineji je poleg veljavnega besedila, ki govori o tem, da je izvajalec nepravilno ali neresnično obveščal o okoliščinah in dejstvih, pomembnih za dodelitev sredstev, dodan pogoj, da je tako obveščal tudi o okoliščinah in dejstvih o porabi sredstev. Stavek je bil dodan v predlog zakona, ker se je v preteklosti izkazalo, da je pomanjkanje te določbe lahko privedlo do zlorab.

Četrty odstavek predpisuje omejitve izvajalca pri razpolaganju s sredstvi, pridobljenimi na podlagi pogodbe o financiranju. Prepoved odstopa, prenosa in zastavitve sredstev ne pomeni prepovedi plačil za storitve podizvajalcev; pomeni le prepoved določenih pravnih poslov civilnega prava, kot sta odstop terjatev in zastavitev, zlasti zaradi preprečevanja njihove nenamenske porabe, kar ne odstopa od veljavne ureditve.

K 14. členu (predplačila)

Prvi odstavek sistemsko ureja možnost predplačil, ki jih sicer ureja vsakoletni zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije. Tako je za sredstva, dodeljena na podlagi javnih razpisov in neposrednih dogovorov z ustanovami, zavodi ali drugimi partnerji, ne glede na določbe vsakokrat veljavnega zakona, ki ureja izvrševanje proračuna Republike Slovenije, ali zakona, ki ureja javne finance, mogoča izvedba predplačila v višini do 80 % predvidenih pogodbenih obveznosti za posamezno proračunsko leto. Za izvedbo predplačil se smiselno uporabljajo določbe o predplačilih iz veljavnega zakona, ki ureja izvrševanje proračuna Republike Slovenije, in zakona, ki ureja javne finance.

Drugi odstavek določa obvezno določbo pogodbe o financiranju, ki zahteva vračilo prejetih sredstev skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi v proračun, če se pri predplačilih naknadno ugotovi, da je bilo izplačilo izvršeno neupravičeno.

K 15. členu (poročanje):

Proračunski uporabniki in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava, ki iz svojih finančnih načrtov namenjajo sredstva za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, morajo nacionalnemu koordinatorju predložiti podatke o realizaciji sredstev po posameznih dejavnostih, in sicer v dogovorjenih rokih, vendar najmanj enkrat na leto. Po tem se predlog zakona ne razlikuje od veljavne zakonodaje, z izjemo končnega roka za predložitev podatkov.

Predlog zakona v drugem odstavku vpeljuje dolžnost, da nacionalni koordinator letno poroča vladi o izvajanju programov in projektov, porabi sredstev in predloži oceno uspešnosti uresničevanja ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja za preteklo leto. Pri oceni uspešnosti gre za oceno nacionalnega koordinatorja, v kolikšni meri so programi in projekti, o katerih so poročali financerji, ustrezno in uspešno pripomogli k uresnitvi ciljev mednarodnega razvojnega sodelovanja. Vlada nato s poročilom seznanja Državni zbor. To pravilo že na zakonski ravni določa demokratični nadzor nad delovanjem slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

K 16. členu (evalvacije):

Po normativih in standardih OECD DAC so evalvacije sistematičen in objektivni vpogled v tekočo ali zaključeno politiko, program ali projekt ter njegovo pripravo, izvedbo in rezultate. Namen je ugotoviti ustreznost in doseganje ciljev ter oceniti uspešnost, učinkovitost, vpliv in trajnost razvojnih dejavnosti.

Evalvacija zagotavlja verodostojne in uporabne informacije, ki omogočajo vključitev spoznanj v postopke odločanja na strani prejemnikov in na strani donatorjev. S sprejetjem Evalvacijske politike mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki jo je Vlada Republike Slovenije sprejela decembra 2014, in Evalvacijskih smernic mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki jih je oktobra 2015 določil minister za zunanje zadeve, so že postavljeni temelji za evalvacijo mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije.

K 17., 18., 19., in 20. členu (prehodne in končne določbe):

Gre za tipične prehodne določbe, ki so namenjene neoviranemu prehodu z veljavne ureditve na tisto, ki jo uvaja predlog zakona.

Javna pooblastila za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki so bila podeljena pred uveljavitvijo tega zakona, prenehajo z uveljavitvijo tega zakona. Trenutno je veljavno le eno javno pooblastilo z zavodom, ki ga je soustanovila Republika Slovenija. Predlog zakona predvideva, da lahko ministrstvo z ustanovo ali zavodom, katere ustanoviteljica ali soustanoviteljica je Republika Slovenija, na podlagi sprejetega programa dela za področje mednarodnega razvojnega sodelovanja sklene neposredni dogovor o financiranju ali sofinanciranju delovanja in programa dela ustanove ali zavoda, če je ustanova ali zavod ustanovljena za splošnokoristni ali dobrodelni namen na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Ker se zavod z javnim pooblastilom z uveljavitvijo tega zakona premika pod režim, ki velja za ustanove na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, ni več potrebe po veljavnem javnem pooblastilu, zato ta z uveljavitvijo tega zakona preneha.

V 8. členu, v zvezi s tretjim odstavkom 9. člena ter drugim in četrtem odstavkom 11. člena, se v šestih mesecih po uveljavitvi zakona predvideva sprejetje vladne uredbe, ki bo natančneje razdelala izvajanje in financiranje mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Zadnja dva člena predvidevata prenehanje veljavnega Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju z uveljavitvijo novega in začetek uveljavitve novega Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči. Poleg tega predlog izrecno določa nadaljnjo veljavnost Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 54/17), ki je bila sprejeta na podlagi veljavnega zakona in velja do sprejetja nove resolucije na podlagi četrtega člena predlaganega zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

/

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

- Osnutek uredbe o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije
- MSP-test.